114. Tiistaina 29 päivänä syyskuuta 1992

kello 14.45

Päiväjärjestys

S.

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus toisten lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1992 aikana 3478

Hallituksen esitys n:o 188
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

2) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta asunto-olojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1992 3494

Hallituksen esitys n:o 190
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 134 lainsäädännöksi Valtion ravitsemiskeskuksen muuttamisesta valtionyhtiöksi ..... „

4) Hallituksen esitys n:o 176 laeiksi Steiner-koulusta annetun lain ja steinerpedagogisista erityiskouluista annetun lain muuttamisesta ..... „

5) Hallituksen esitys n:o 180 rikoslain täydentämisestä huumausainerikoksia koskevilla säännöksillä ..... „

6) Hallituksen esitys n:o 184 asioiden ratkaisemista valtioneuvostossa koskevan lainsäädännön muuttamisesta 3495

S.

7) Hallituksen esitys n:o 185 maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain muuttamisesta 3495

8) Hallituksen esitys n:o 186 laiksi rahalain 2 §:n muuttamisesta 3496

9) Hallituksen esitys n:o 187 laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta ..... „

10) Hallituksen esitys n:o 189 laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ..... „

11) Hallituksen esitys n:o 192 laiksi poronhoitolain 4 §:n muuttamisesta 3497

12) Hallituksen esitys n:o 193 laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 5 ja 27 §:n, maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain sekä meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain 1 ja 28 §:n muuttamisesta 3498

13) Hallituksen esitys n:o 194 laiksi maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... „

14) Hallituksen esitys n:o 195 laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta ..... „

15) Hallituksen esitys n:o 196 laeiksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain sekä eläinlääkintähuoltolain 3 ja 17 §:n muuttamisesta ..... „

S.

16) Hallituksen esitys n:o 197 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta 3498

17) Hallituksen esitys n:o 198 laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta ..... „

18) Hallituksen esitys n:o 199 laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä ..... „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Puisto, Mäki-Hakola, Taina ja Miettinen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus toisten lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1992 aikana

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 188
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42.

Keskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Valtionvelan kasvuvauhti on niin huimaa, että eduskunta ei voi enää vain kumileimasimen lailla jatkuvasti siunata solkenaan näitä lisälainanottovaltuuksia automaattisesti tapahtuvaksi. Hulvattomalla lainanotollaan Suomi on jo maariski kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Suomen valtio on suurin yksittäinen lainanottajamaa ja sellaisten institutionaalisten sijoittajien kuin Maailmanpankin ja Itä-Euroopan jälleenrakennuspankin jälkeen heti seuraavaksi suurin.

Tämä valtionvelan määrä, mitä jatkuvasti otetaan, on niin suuri, että se tulee todella kalliksi, sillä jo nyt Suomen valtio joutuu maksamaan näistä lainoista huomattavasti enemmän kuin ns. paremmat lainanottajat kansainvälisillä markkinoilla. Esimerkiksi US-dollarilainoissa Suomen valtio joutuu maksamaan 50—70 basis pointia enemmän kuin USA:n valtio, frangeissa ja punnissa tämä spread on 10 basis pointia, D-markoissa ja jeneissä noin 40 basis pointia ja ecussakin 50 basis pointia.

Siksi on asetettava raamit tälle kehitykselle, että valtionvelan kasvuvauhti saadaan kuriin, että tämmöinen kehitys ei enää jatku jatkossa. Ensinnäkin on leikattava valtion budjetin alijäämää, on pysäytettävä valtion velan kasvu ja on ratkaistava pankkijärjestelmän ongelmat pikaisesti. Todellakin budjetin alijäämää on leikattava. Enää ei riitä, että säästöjä etsitään sieltä ja täältä. Nyt on puututtava rakenteisiin.

Pankkijärjestelmäpuolella on ryhdyttävä pikaisiin toimiin näitten rakennemuutosten jouduttamiseksi. Pankkitukihan on tällä hetkellä on erittäin massiivista. Esimerkiksi tänä vuonna tuloverokertymä lähes kokonaan uppoaa pankkitukeen, ja jatkossa pankkituki tulee nielemään vielä enemmän veronmaksajien varoja, ellei siihen nyt puututa tiukin ottein. Esimerkiksi kun pankkien järjestelemättömät luotot tänä vuonna ylittävät jo 60 miljardia markkaa ja kun nyrkkisäännön mukaan näistä luotoista noin 25—30 prosenttia nykyisin kirjautuu luottotappioiksi, tämä merkitsee sitä, että pankkien luottotappiot tänä vuonna tulevat olemaan noin 15—20 miljardia markkaa, ensi vuonna vähintään saman verran.

Jos valtio ja veronmaksajat laitetaan näiden kaikkien maksajiksi, valtiontalous todella repeää ja maa kaatuu konkurssiin. Siksi on välttämätöntä ottaa pankit tiukkaan otteeseen. Kuralla olevat pankit on lakkautettava hallitusti, toisin sanoen on parempi siirtää ongelmalainat ja -kiinteistöt erityiseen parkkiyhtiöön siitä huolimatta, että se sitookin vakuusrahaston varoja, mutta se tulee kuitenkin veronmaksajille halvemmaksi kuin verovarojen jatkuva juottaminen SKOPin kaltaisille ikuisille vampyyreille. Samoin on joudutettava pankkialliansien syntymistä, toisin sanoen yhdistettävä pankkeja. Näin voidaan jouduttaa pankkijärjestelmän rakennemuutosta ja vähentää julkisen tuen tarvetta.

Ylipäänsä jatkossa pankkien tukemisen sijasta on otettava uusi suunta. Tuki tulee ohjata ennemminkin suoraan yrityksille korkotuen ja takausten muodossa. Nythän tuki on valunut lähinnä pankkien oman kannattavuuden kohottamiseen eikä yritysten toimintaedellytysten tur-

vaamiseen, johon se oli alun perin tarkoitettu. Päinvastoin nyt pankit ovat ulosmitanneet omaisuutta niin yrityksiltä kuin yksityisiltä kotitalouksiltakin alihintaan juuri tämän valtion tuen turvin.

Arvoisa puhemies! Kukas sen kissan hännän nostaa ellei kissa itse? Olen saanut kunnian toimia sillanrakentajana opposition ja hallituksen eduskuntaryhmien välillä ja olen erittäin tyytyväinen siihen, että valtiovarainvaliokunta hyväksyi yksimielisesti esitykseni valtion velanoton kasvun rajoittamiseksi. Todellakin hallituksen on nyt syytä ottaa ohjeekseen valtiovarainvaliokunnan yksimielinen kannanotto, joka on mietinnön lopussa lausuttu. Jotta se edes jotenkin menisi perille, luen sen tässä eduskunnan pöytäkirjaan:

"Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus ryhtyy valtionvelan kasvun pysäyttämiseksi välittömästi toimiin valtiontalouden tasapainottamiseksi sekä pankkijärjestelmän ongelmien ratkaisemiseksi ja tuo tarvittavat esitykset pikaisesti eduskunnan käsiteltäväksi."

Valtiovarainministeri V i i n a n e n: Herra puhemies! Ilolla panen merkille valtiovarainvaliokunnan yksimielisen kannanoton siitä, että lainanottoa on hillittävä ja velkaantuminen pysäytettävä. Se linjaus on erittäin tervetullut. Muistutan vain siitä, että kun näitä sieltä täältä -säästöjä muistuteltiin mieleen, niin täällä on yritetty tehdä mm. viime syksynä noin 10 miljardin markan säästöjä. Erittäin kovan vastustuksen jälkeen niistä käteen jäi runsaat 3 miljardia. Voin luvata sen, että näitä rakenteellisia, erittäin kipeitä ja rankkoja leikkauksia tulee eduskuntaan vielä varsin nopealla aikataululla. Toivon, että se yhteisymmärrys sitten säilyy täällä eduskunnassa. Kätken tämän paperin pöytälaatikkooni visusti ja tulen palaamaan tähän kannanottoon. Alijäämiä ei saada supistettua, jos ei rajuja säästötoimia myöskin eduskunnassa hyväksytä.

Mitä tulee parkkiyhtiöihin, niin tämä valmistelutyö on käynnissä. Katsotaan nyt, löytyykö siitä ratkaisumalli, jolla pankkien vaikeuksia voitaisiin lievittää.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niin vastenmielistä kuin onkin nähdä monenlaista negatiivista taloudellisessa ympäristössä, kyllä erinomainen vastenmielisyyden muoto on myös tekopyhyys, joka joskus saattaa ilmestyä myös hyvää tarkoittavan puhujan hahmossa. Kun tässä kysymyksessä halutaan nyt erityisesti käsitellä valtion velkaa suurena ongelmana, niin on kai muistettava, että valtion velka ei ole mikään tavoite, vaan valtion velka on valitettava keino, jolla hyvinvointivaltio on pyrkinyt huolehtimaan myös sosiaaliset velvoitteensa.

Niin kovalta kuin minusta tuntuukin käydä hallitusta puolustamaan, on sanottava, että hallitus on joutunut ratkaisemaan varsin kiusallista ja vaikeasti hallittavaa yhtälöä, jonka toisessa päässä on pääoman miellyttäminen ja toisessa päässä sosiaalisen velvollisuudentunnon hoitaminen. Sosiaalivaltiossa se merkitsee tietysti sitä, että ennen muuta keskiluokka tässä asiassa joutuu maksajan asemaan.

On tavattoman upeata, että valtiovarainvaliokunta on saanut näin hienon virkkeen syntymään ihan yksimielisesti paperille. Kokonaan toinen kysymys on se, merkitseekö tämä virke sitä, että suomalaisille tuotteille alkaa tulla kilpailukykyä, että suomalaiset tuotteet sekä tuotantoprosessin kustannusten, yhteiskuntataloudellisten kustannusten että yritysten tuottavuuden kannalta olisivat nykyistä paljon paremmissa asemissa. Minä pelkään pahaa, mutta toivon tietysti, että puheenvuoron käyttäjä ed. Luukkainen on oikeassa.

Pankkituki ei myöskään ole suunta, vaan pankkiasiantuntija Luukkainen varmasti tavattoman hyvin tietää ne negatiiviset seuraukset, jotka pankkituen pysäyttämisestä olisivat olleet, niin vastenmielistä kuin meistä kaikista tuota tukea on jakaakin. Yhdyn tietysti kaikkien niiden käsityksiin, jotka ovat sitä mieltä, että ehtojen on oltava tiukat.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Luukkainen levitti perusteetonta optimismia Suomen kansantalouden tilasta. Haluan huomauttaa, että pankit ovat vielä enemmän velkaantuneet ja hoitamattomien luottojen määrä tulee olemaan vielä suurempi kuin ed. Luukkainen antoi ymmärtää. Eihän tästä tilanteesta mitään hyvää seuraa, eli katastrofi meitä tällä menolla odottaa.

Silloin kun meillä oli kasinotalous päällä, niin minä aina iltarukouksissani toivoin, että anna hyvä Jumala kasinotalouden romahtaa. Sitten se romahti. Nyt olen ruvennut toivomaan, että anna sen katastrofin tulla. Nimittäin mikä se katastrofi on? Se katastrofi on se, että palataan

valuutta- ja korkosäännöstelyyn, ei mihinkään sääntelyyn vaan säännöstelyyn. Se on se katastrofi. Mitä muuta katastrofi voisi olla kuin sitä, että markkinavoimien vapaus, ketun vapaus kanatarhassa, pannaan kuriin ja ruvetaan säännöstelemään markkinoita? Sillä tavalla on Suomessa kehitetty hyvinvointivaltiota 70 vuotta, ja vain viimeiset viisi vuotta ovat olleet sellaisia, että näin ei ole menetelty, ja nyt sillä tiellä on ajauduttu katastrofiin.

Tältä pohjalta olen sitä mieltä, että meidän pitäisi mennä eteenpäin SYPin viitoittamaa tietä EY:n direktivismiä, deflaatiota sekä Esko Ahon johtamaa Koiviston nukkehallitusta ja sen politiikkaa vastaan.

Ed. M a t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viime viikon aikana käydyssä keskustelussa eduskunnassa ilmeni aivan selvää yksituumaisuuden henkeä nimenomaan siinä suhteessa, että koettiin valtion velan roima kasvu tämän päivän suurimmaksi kansantalouden ongelmaksi.

Tätä taustaa vasten annan erittäin suurella mielihyvällä tunnustuksen valtiovarainvaliokunnalle siitä yksituumaisuudesta, mikä siellä vallitsi asian käsittelyn yhteydessä. Valiokunnan puheenjohtajana seurattuani käytyä keskustelua voin todeta, että se ei ollut ainoastaan sellaista keskustelua, jossa yksimielisyys otettiin valtion velan kasvun pysäyttämiseen, vaan myös ilmaistiin halu ulospäin, tämän talon ulkopuolelle, että eduskunnassa on todellista tahtoa ja halua löytää talouspolitiikassa sellaista yksimielisyyttä, jolla voitaisiin luottamusta tulevaisuuteen rakentaa. Tämä on myös vinkki hallitukseen päin, että viisaasti toimien tästä talosta varmaankin löytyy sellaista voimaa, jolla pystytään ongelmia ratkaisemaan niillä pienillä mahdollisuuksilla, mitä meillä tänä päivänä on. Muuta mahdollisuutta ei ole kuin löytää mahdollisimman laaja yksituumaisuus, jota tässä salissa on viikkoja peräänkuulutettu.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansantalouden tila on enemmänkin kuin vakava, valtiontalouden tila samoin, sen me tiedämme kaikki. Kun hallituksesta ei nyt päästä millään eroon, meidän on patistettava se töihin tekemään ratkaisuehdotuksia, mutta myös neuvottelemaan niistä laajasti eikä vain sanelemaan.

Valtiovarainvaliokunnassa syntynyt velvoittava lause on sopiva esimerkki siitä, kuinka yhteisymmärrykseen voidaan päästä hyvinkin nopeasti neuvotellen, kun jokainen osapuoli tietää, missä kuljetaan. Hämmästyttävää siis onkin se, että hallitus ei nimenomaan halua rakentaa neuvotteluyhteyksiä esimerkiksi oppositioon. Hallitus lupaa neuvotteluja, mutta on alati niitä siirtämässä.

Ed. Luukkainen antoikin jo vihjeitä siitä, mitä pankkijärjestelmän ongelmille ja pankkijärjestelmän kriisille pitäisi tehdä. Ehkä tuohon luetteloon on lisättävä vielä se, että rahat eivät suinkaan ole lopussa pankkien omistajilta, ja myös pankkien omistajien vastuuta on nyt kysyttävä ja sitä painotettava. Hänhän mainitsi myös mahdolliset allianssiratkaisut. Ehkä myös on lähdettävä miettimään vakavasti sitä, että pankkituen sijasta ryhdytään ohjaamaan korkotukea esimerkiksi velkaisille yrityksille, asuntovelallisille jne.

Ed. Saariolle on syytä sanoa, kun hän edustaa kokoomusta, että juuri kokoomuksen taholta on aikaisemmin väitetty, että meidän yrityksillämme on tällä hetkellä todella kilpailukykyä. Ed. Saariohan kumosi äsken tämän väitteen.

Ed. M a t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lahti-Nuuttila toi esille, että hallituksella ei olisi halua laajan yhteistyön rakentamiseen eduskuntaan päin. Haluan tämän kiistää siltä pohjalta, että valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtajan ja jaostojen puheenjohtajien kanssa meillä on ollut valtiovarainministerin ja valtiovarainministeriön virkamieskunnan kanssa yhteisiä neuvotteluja keväästä lähtien ja tätä linjaa tullaan jatkamaan. (Ed. Lahti-Nuuttila: Missä viipyvät ratkaisumallit?) Eli hallitus on halunnut kuulla ja haluaa kuulla, mitä tässä talossa tehdään. Toivon, että tätä mahdollisuutta todella käytetään hyväksi myös eduskunnassa ja valtiovarainvaliokunnassa.

Ed. N i i n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja antaa täysin asiallisesti ja aiheellisesti arvoa sille, että valtiovarainvaliokunta on yksimielisesti tällaisen lausunnon saanut aikaiseksi.

Kuitenkin huomauttaisin ed. Lahti-Nuuttilalle, että ei tämä lause nyt sentään ole mikään ratkaisu, kun hän kertoi, että ratkaisuun päästään hyvinkin nopeasti. Me kaikki olemme puolueyhteisöissämme tottuneet käyttämään hivenen samanlaisia vaatimussanamuotoja, joissa ei niin sanotusti ole kuitenkaan lihaa luiden ympä-

rillä vielä kovin paljoa. Kun nyt näköjään edellytetään, että hallitus antaa ratkaisumalleja, niin voisiko oppositiokin antaa jonkin muun kuin eivastauksen jossain vaiheessa taikka esittää omia realistisia vaihtoehtoja?

Täällä on puhuttu pankkituesta. Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että pääministeri näyttää sanoneen, että pankkituen ehdot pidetään edelleen erittäin tiukkoina. Ainakin allekirjoittanut olisi mieluummin lukenut pääministerin sanovan, että pankkituen ehtoja kiristetään entisestään.

Ed. Puisto merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En haluaisi ed. Luukkaisen lämmintä ja hyvää mieltä tässä asiassa mitenkään loukata, mutta ponnella on sama arvo juuri kuin ed. Helteen presidentin valtaoikeuksia koskevalla ponnella eli samanlainen. Ei ponsilla mitään tehdä. On aivan naurettavaa, että täällä syvällä innostuksella puhutaan ponnesta, kun se on kirjattu.

Ministeri Viinasellakin suorastaan ääni värisi, kun hän sanoi, että nyt aletaan piiskata yhteiskuntaa oikein tosi rajulla kädellä tämän jälkeen, että hän on tavallaan valtuutettu, että vedellään nyt oikein olan takaa. Minä luulen, ministeri Viinanen, että ne olan takaa vetelyt alkavat olla pikkuhiljaa lopussa tässä maassa. Jos ei mitään muuta keksitä, loppuu kyllä sekin. Meidän on mentävä Norjan malliin, ministeri Viinanen, jos tiedätte, mikä se on, eli ensin 4 prosentilla, sitten 2 prosentilla rahaa Suomen Pankista. Sekään ei enää auta meitä tässä vaiheessa. Kattila on kuivunut jo niin, että ei auta sekään, mutta sitä kannattaisi vielä kokeilla. Eli säännöstelyllä kattilan reiät tukkoon ja sen jälkeen vettä kattilaan ja pikku kiehutus, niin taas on sopassa syötävää, vaikkei sen ravintoarvo ole siitä muuttunutkaan kuin vähän huonommaksi.

Mitä tulee tähän pankkisysteemiin, siellähän on menossa se, että pankkeja vähennetään. Suomen Säästöpankkia vedetään konkurssiin tällä hetkellä, Suomen Pankin tai Unitaksen haltuun, ja samassa systeemissä vedetään hiukan paremmassa mallissa oleva säästöpankkiryhmittymä 35 plus lisäämällä heidän kannatusmaksujaan, jolloin saadaan samanlaiseen vararikkotilaan kuin muutkin ja saadaan samalla kertaa koko potti haltuun. Eikö siellä joku Ollila — Laajanen — Aranko-systeemi ole jo suunnittelemassa pääkallonpaikalla näitä asioita tietynlaisessa jaostosysteemissä? Sehän on kai heidän hommaansa.

Saa nyt sitten nähdä, Viinanen, kuinka käy sen olan takaa vetelemisen tässä yhteiskunnassa vai onko Norjan malli parempi.

Ed. Rönnholm (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen kertoi iltarukouksistaan. Hänellä ilmeisesti on vankka usko, ja hän sen uskon vahvuuden osoitukseksi kertoi vielä, että hänen aiemmat rukouksensa ovat toteutuneet. Päinvastoin kuin ed. Seppänen toivoisin kuitenkin, vaikka olen hänen kanssaan samaa mieltä kehityksen suunnasta, että nyt vihdoinkin löytyisi sellainen keino, jolla näistä asioista voitaisiin käydä nk. paineenkestäviä keskusteluja, jotta saataisiin aikaan joku sellainen malli, jolla Suomen katastrofivaihtoehto voitaisiin ohittaa.

On nimittäin niin, kuten ed. Saario oikein sanoi, että velka on minun mielestäni myös vain pahimman ongelman eli työttömyyden ja se taas talouden epätasapainon ilmenemismuoto, ja näin ollen tätä syytä ikään kuin korjaamalla ei asiaa ratkaista.

Tämän vastauspuheenvuoron varsinaisesti pyysin sen vuoksi, että ed. Luukkainen, joka edustaa tutkimuksellista tietoa, tuntuu myös käytännössä hyvin tietävän, mitä meidän pankkijärjestelmällemme pitäisi tehdä. En voi mitään muuta enempää toivoa kuin sitä, että hän ryhtyisi sitä käytännön työtä tekemään. Sillä sektorilla hommia piisaa eikä ole odotettavissa, että kovin äkkiä mitään varsinaista valoa olisi tiedossa. Näin ollen, jos näitä hyviä ideoita on, uskon, että sillä puolella ne otetaan riemuiten vastaan.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion lisääntynyt velanottohan aiheuttaa useitakin ongelmia. Se nostaa meillä lainan kuoletusmenot ehkä 18 miljardiin, korkomenot 12 miljardiin. Erityisesti korkomenothan ovat tulevaisuuden veroa kaikki. Lisäksi valtion voimakas esiintyminen lainamarkkinoilla voi osaltaan haitata yksityissektorin edullisen lainan saantia. Tässä mielessä valtion velanoton rajoittaminen on erityisen tärkeätä. Pidänkin arvokkaana, vaikka onkin kannanotosta kysymys, valtiovarainvaliokunnan yksimielistä lausuntoa. Mielestäni sen arvo tulee juuri siinä esille, että siihen oppositio on myös yhtynyt. Täältä eduskunnasta on kuultu velanoton ilosanomaa menneinä kuukausina julis-

tettavan. Ed. Seppänenkin tuli kesällä synnintuntoon tässä asiassa. Nyt havaitsen, että kaikki jo toteavat, että velanoton ilosanoman julistaminen on lopetettava eduskunnassa.

Uskon, että hallitukselta löytyy jatkossa yhteistyötä säästöjen toteuttamiseen, ja korostan, että tässä tarvitaan malttia ja rauhallisuutta ja määrätietoisuutta säästöpäätösten läpiviemisessä.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastaan ensin ed. Seppäselle. Uskalsin esittää luottotappioista vain niitä lukuja, jotka ovat jo julkisuudessa olleet. Toki kuitenkin sanon, että järjestelemättömät luotot ovat yli 60 miljardia. Tässä suhteessa olemme samaa mieltä.

Sitten ministeri Viinaselle. Alussahan uskoteltiin, että tämä pankkipaketti 20 miljardia plus 8 miljardia riittäisi pankkikriisin hoitoon. Se vielä olisi ollut jotenkin siedettävä määrä valtiontalouden kannalta, siihen olisi uponnut vain yhden vuoden tuloverokertymä, mutta nyt on käynyt aivan ilmeisen selväksi, että jatkossa tilanne vielä repeää moninkertaiseksi tästä.

Kun todella on osoittautunut, että nämä tukimäärät on täysin riittämättömiä jatkossa, silloin kyllä suurimmat paineet valtion budjettialijäämän repeämistä kohtaan aiheuttaa juuri pankkijärjestelmä ongelmineen, ja sen ongelmien ratkaisemisella on nyt kaikkein suurin kiire. Neljäkin viikkoa on liian pitkä aika sen ongelman hautomiseen ja erilaisten mallien ja komiteoiden pyörittämiseen. Jos mitään ei voida tehdä ennen kunnallisvaaleja, sitten kunnallisvaaleja pitäisi aikaistaa.

Ed. Ala-Nissilälle sanon, kun hän sanoi, että oppositio yhtyi tähän näkemykseen, että asia oli kyllä päinvastoin. Tämä oli opposition esitys, johon hallituspuolueiden edustajat saatiin kammetuksi taakse ja toivottavasti myös pysyvät.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan kannanotto on pikemminkin opposition hätähuuto hallitukselle, ja siihen hallituspuolueiden kansanedustajat kylläkin viisaasti ymmärsivät yhtyä. Se on hätähuuto sen puolesta, että hallituksen tulisi nyt oivaltaa, että pankkikriisi vaanii nurkan takana ja uhkaa kaataa koko Suomen kansantalouden.

Mutta eduskunnan valiokunnissa kuultavana olleet ministerit, kun me olemme budjetin eri pääluokista heitä kuulleet, eivät näy tietävän tämän kriisin akuuttisuudesta mitään. He eivät tiedä, että heidän pitäisi varautua budjetin uudelleen avaamiseen. He eivät myöskään tiedä, että hallituksen pitäisi varautua jollakin tavalla hoitamaan tämä pankkikriisi, niin että se ei syökse meitä koko kansakuntaa turmioon. Hallitus ei näy keskustelleen keskuudessaan siitä, millä tavalla tämä todella nurkan takana uhkaava kriisi hoidetaan, mikä strategia sillä on. Näin ollen eväät opposition kanssa käytävään keskusteluunkin näyttävät olevan hyvin hääppöiset, jos ei kerran hallituksella ole omassa keskuudessaan ei tilanneanalyysia eikä strategiaa tämän hoitamiseen.

Nyt todellakaan aikaa ei ole hukattavissa. Hallituksen tulisi kiireesti tehdä omassa keskuudessaan strategia siitä, millä tavalla hallitusti hoidetaan tämä pankkeja uhkaava kriisitila niin, ettemme kaikki joudu samaan syöveriin.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota erääseen mielestäni hyvin merkittävään eriarvoisuuteen bisnesmaailmassa. Jos yksityinen yritys joutuu taloudellisiin vaikeuksiin, siitä seuraa, että omistajat ja/tai takaajat joutuvat vastaavasti vaikeuksiin ja kantamaan vastuun epäonnistumisesta. Mutta meillä näyttää olevan järjestelmä, että jos pankki joutuu vaikeuksiin, omistajat eivät joudu mihinkään vastuuseen tilanteesta, vaan vastuu siirtyy eduskuntaan ja veronmaksajille.

Mielestäni ed. Lahti-Nuuttila kerkisi tässä välissä esittämään varsin hyvän ajatuksen, että omistajat pitää saada vastuuseen. Se tietysti merkitsee sitä, että heille tulee esittää eduskunnan taholta ultimaatumi siitä, että mikäli he eivät ota taloudellista vastuuta kantaakseen, siinä tapauksessa eduskunta pakottaa merkittäviin pankkifuusioihin.

Toiseksi kiinnitän huomiota siihen, että ed. Mattila osui varsin oikeaan vaatiessaan laajaa yksituumaisuutta yhteiskunnan suurten probleemien hoitamisessa. Mielestäni tämä paljon parjattu mutta samalla toivottu yhteiskuntasopimus olisi nyt enemmän paikallaan kuin koskaan aikaisemmin.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä taas kiinnitin huomiota siihen, että ed. Mattilan puhe yksituumaisuudesta oli tyhjää puhetta silloin, kun ei kerrota, mistä pitäisi olla yksituumaisia. Ei minusta pidä vaatia kokoomuksen kanssa yksituumaisuutta. Minusta keskustankin pitäisi irtisanoutua kokoomuk-

sen sellaisesta yksituumaisuudesta, jossa laman aikana pannaan lama maksuun pienille ihmisille, sairaille, imeväisille, raskautetuille ja samaan aikaan vapautetaan pääomatuloja verotukselta niin, että meille tulee Euroopan alhaisin pääomaverokanta. Ei mielestäni sellaiseen yksituumaisuuteen myöskään ed. Pulliaisella luulisi olevan mitään syytä lähteä mukaan.

Tässä mielessä minä toivoisin sellaista yksituumaisuutta, että hylätään kokoomuksen talousopit, joilla maa on ajettu tähän pisteeseen. Kokoomus, on ollut viisi vuotta hallituksessa, ja tässä on tulos: kaikkien aikojen romahdus, itsenäisyyden ajan pahin lama. Sellainen yksituumaisuus, kokoomuksen yksituumaisuus, pitäisi ehdottomasti hylätä, ja samalla sinipunapolitiikka täytyisi hylätä.

Täytyy lähteä siitä, että kansantalous ei kokoomuksen opeilla tokene. Meillä on nyt vähintään seitsemän laihaa vuotta edessä. Jos me sillä tavalla yritämme edetä, se on kuin jättäisi kansantalouden jonkin korkeamman voiman valtaan. Se korkeampi voima ei ole oikeudenmukainen. Jumala, kun antoi kasinotalouden romahtaa, pani kuitenkin laman maksuun pienille ihmisille. Se todistaa, että hän ei ole oikeudenmukainen. Tässä mielessä korkeammat voimat, jos niiden varaan kehitys jätetään, johtavat tilanteen siihen, että ed. Mattila, joka on hylännyt Alkion periaatteet, joutuu tunnustamaan sen, että hänen kannattajansa kärsivät lamasta ja kokoomuksen kannattajat hyötyvät.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minustakin ponnessa nyt liikaa luotetaan hallitukseen, koska yksistään ed. Mattilankin oma hallitusryhmä keskusta on rahaasioissa ollut riippuen vähän ministeristä ties minkälaisella linjalla, joten siinäkin on jo aika tavalla toivomista.

Mutta se puute, joka on erityisesti hallituksen suuntaan, on se, että kaikki, mitä tehdään, pitäisi tehdä yhteistyössä mm. työmarkkinajärjestöjen kanssa. Koska hallitus ei oma-aloitteisesti ole tähän kypsä eikä kykenevä, jollakin tavoin eduskuntakin olisi nyt sitten tätä voinut toivoa.

Ministeri Viinanen ei enää ole paikalla. Kun hän edustaa Esko Ahon ja yhä enemmän Karl Marxin kurjistumisteoriaa ja kurjistamishallituksen leikkurilinjaa, hänen aikanaan ja tämän hallituksen aikana nimenomaan suora rahallinen tuki elinkeinoelämälle on räjähdysmäisesti kasvanut. En minä tiedä mitään muuta tahoa, joka antaisi omia rahojaan ilman vakuutta sillä tavoin kuin valtio tekee koko ajan. Nyt 52 miljardia menee pelkästään pankkien ja elinkeinoelämän suuremman teollisuuden tukemiseen plus sitten maatalous tähän päälle, eli 60—70 miljardia valtion budjetista menee täysin kapitalismille vieraaseen toimintaan eli yritystoiminnan tukemiseen. Eihän tämä voi olla valtion tehtävä. Kun säästämisestä puhutaan, tähän pitäisi puuttua, ja se Sailaksenkin papereissa on oikea lähtökohta. Pitää nollata tilanne, mutta se koskee myös maataloutta. Tänä vuonnakin on ilmennyt selvästi se, että lisäbudjeteissa maatalous on ylittänyt sen, mitä viime vuonna syksyllä budjettiesityksissä oli tehty.

Mitä korkosäännöstelyyn tulee, siinä kannattaisi ottaa USA:sta oppia. Ei korko siellä ole alhainen markkinavoimien takia, vaan se on Bushin hallinto, joka siellä sen pitää alhaalla.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On syytä muistaa, että jos pankki pyllähtää, se joka siitä todella kärsii, on lainanottaja, sillä konkurssipesä ensimmäisenä irtisanoo olemassa olevat lainat, joten ne, jotka ovat ed. Pulliaisen kanssa hänen mieltään, eivät samaan aikaan voi olla kovinkaan huolissaan siitä, miten yrityksillä menee. Yritysten ongelmana on paitsi kova kustannustaso myös markkinoiden puuttuminen, ja markkinoita me emme saa aikaan millään yksituumaisilla lausunnoilla.

Jottei tulisi väärää käsitystä, minä pyydän ed. Lahti-Nuuttilalle todeta, että minä olen kovin kiitollinen ja hyvilläni siitä, että tällainen yksituumainen kannanotto asiassa syntyy. Toivon, että siitä syntyy myös lihaa luiden ympärille. Muussa tapauksessa tietysti on niin, että jos emme saa julkisia kustannuksia alas, meidän yritystemme kuolinvauhti kiihtyy.

Jos todella jotakin halutaan suomalaisen yritystoiminnan ja työllisyyden hyväksi tehdä, se tekeminen on kansallisen akordin aikaansaaminen, sillä yritysten velkaantuminen valtiolle on sitä suuruusluokkaa, että jos valtio päättää periä omansa takaisin, yritykset menevät nurin, valtio jää vaille saataviaan, mutta syntyy yhä lisää työttömiä, joten kun puhutaan yritysten toiminnan elvyttämisestä, ei sitä pikkuavustuksilla hoideta vaan ratkaisevilla rakenteiden muutoksilla ja tässä tapauksessa myös valtion oikealla suhtautumisella.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyynisimmät edustajat, heidän joukossaan mm. valtiovarainvalio-

kunnan jäsen ed. Niinistö, joka ei ilmeisesti kokouksessa ollut läsnä, kun lausetta sorvattiin ja siitä yhteisymmärrystä haettiin, suhtautuvat asiaan niin kuin pesunkestävät poliitikot. Henki valtiovarainvaliokunnan osin jännittävässäkin kokouksessa oli vallan toinen siihen nähden, millä tavalla ed. Niinistö siihen suhtautui.

Politiikka on harmillisella tavalla aina ylös-alashyörinää, kuten ed. Ala-Nissilä taas osuvasti leimasi. Tosiasiahan on se, että nimenomaan opposition taholta lause esitettiin ja hallituspuolueiden edustajat saatiin siihen mukaan, mikä on tietystikin tervettä kehitystä. Vaikka tämä on vaatimaton lause, tämä on kuitenkin mielestäni tärkeä lause ja lauseen arvo on ehkä tällaisena pienenä päänavauksena syytä noteerata ja koko asiasta on syytä keskustella. Aivan selvä asia on se, että hallituksen on nyt ryhdyttävä töihin eikä esimerkiksi siirrettävä viikosta toiseen lupaamiaan yhteistoimintaneuvotteluja mm. opposition kanssa.

Ed. Skinnari oli myös aivan oikeassa siinä, että tähän, onko se sitten tulevaisuusohjelma vai mikä pitkäaikainen talousohjelma, on saatava mukaan myös työmarkkinajärjestöt. Hallitushan on antanut ammattiyhdistysliikkeellekin pelkkiä korvatillikoita eikä ole ottanut sen hyviä ehdotuksia kuuleviin korviinsa.

Mielestäni lause velvoittaa nyt, kun eduskunta sen hyväksyy, siihen että hallitus ryhtyy todella töihin ja saa kykyherkkyyttä.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. M a t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ryhtymättä laajempiin analysointeihin käydystä keskustelusta totean vain ed. Seppäselle sen, että valtiovarainvaliokunnassa oli sellainen ilmapiiri kuin ed. Lahti-Nuuttila edellä totesi, jossa oli vilpitön halu hakea yksituumaisia eväitä. Ei siellä ollut esillä sen tyyppinen henki, että valtiovarainvaliokunta tai hallituspuolueet olisivat ratsastamassa tai menemässä eteenpäin kokoomuksen eväillä, vaan haettiin yhteisiä eväitä, eikä kokoomus myöskään omalta osaltaan omia eväitään ollut tässä suhteessa tyrkyttämässä.

Mitä ed. Skinnarin puheenvuoroon tulee, totean lyhyesti oman näkemykseni. Minulla on sellainen kuva, että laaja kansallinen sopu ja konsensus edellyttävät myös työmarkkinajärjestöjen kanssa käytävää perusteellista keskustelua ja yksimielisen linjan löytämistä. Olen saanut sellaisen kuvan, että tämä on myös hallituksella tavoitteena. Eihän näistä kaikista asioista pidä julkisuudessa möykätä. Neuvotteluja pitää käydä neuvottelupöydissä ja tuoda asiat sitten esille, kun ne ovat kypsyneet.

Kokonaisuutena sanoisin, että eduskunta on tänä päivänä enemmän kuin aikoihin siinä tilanteessa, että se joutuu olosuhteiden nyt niin vaatiessa ja edellyttäessä ottamaan talouspolitiikkaan laaja-alaisempaa ja laajapohjaisempaa näkemystä kuin aikoihin. Olen iloinen siitä, että eduskunnassa on tällainen yksituumaisuuden henki nyt noussut. Tälle pohjalle on hyvä rakentaa.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en ymmärrä, mistä syystä mietintö saa niin kovasti suosionosoituksia osakseen. Kuten ed. Seppänen välillä jo huusi, sehän ei ole edes ponsi. Kysymys on vie sinä, minä vikisen -taktiikasta, jossa hyväksytään se eräänlainen salamitaktiikka, jota hallitus on noudattanut, jossa viipale kerrallaan leikataan pois makkarasta ja jokaisen viipaleen kohdalla kerrotaan, että ei tämä ole kuin yksi viipale, olkaa huoletta.

Mielestäni valtiovarainvaliokunnassa oleva oppositio olisi voinut ottaa jyrkemmän kannan, joka olisi ollut konkreettisempi kuin tämä, eikä ainoastaan esittää hurskaita toiveita. Loputtomasti ei voida olla sillä linjalla, että veronmaksajat huolehtivat siitä, että tallettajat eivät joudu kärsimään nykyisestä tilanteesta laisinkaan. Tuntuu siltä, että se on välttämätöntä ja että ollaan välttämättä tietyllä tavalla seinää vasten ja näin joudutaan toimimaan. Mielestäni hallitus voisi pikemminkin olla erittäin tyytyväinen, että oppositio näkee oman vastuunsa tässä tilanteessa eikä ole esittänyt konkreettisia muutosehdotuksia tähän. Mutta on myös nähtävä, että tämä ei voi jatkua loputtomiin, vaan jossain vaiheessa on jyrkästi kieltäydyttävä tämän lainanoton lisäämisestä.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saario näyttää jossain määrin väärinymmärtäneen sen, mitä äsken sanoin. En suinkaan ollut esittämässä pankeille konkurssia, joka merkitsisi varsinaista katastrofia tallettajille ja myös niille, jotka ovat pankeilta lainaa saaneet. Sen sijaan esitin pakkofuusioita, mikä välttämättömästi johtaisi konttoriverkoston saneeraamiseen, toimintojen järkeistämiseen ja myös pakkotilanteessa kurinalaisuuteen lainanannossa. Silloin kun nämä rakenteelliset uudistukset olisi pankkilaitoksessa tehty kussakin

jäljelle jääneessä pankissa, silloin voitaisiin tulevaisuudessa odottaa jotakin parempaa kuin tilanne tällä hetkellä on.

Edustajat Mäki-Hakola ja Taina merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan kannanotto pitää saada oikeisiin kehyksiin, jotta sen merkitys tulee selville. Sen taustana on opposition kansanedustajien huoli siitä, minkälaisessa kunnossa maan talous parhaillaan on. Kansanedustajat olivat juuri häthätää joutuneet hyväksymään hyvin nopealla aikataululla valtiolle lisää lainanottovaltuuksia ja olivat juuri kuulleet valtion heikentyneestä asemasta kansainvälisillä lainamarkkinoilla. Edustajat olivat juuri kuulleet, että valtion kassa häthätää kestää seuraavaan tilipäivään saakka, ja edustajat olivat juuri kuulleet, että pankkikriisin hoitamiseen ei ole oikeastaan yhtä tiliväliäkään aikaa. Yhtään aikaa ei ole enää hukattavissa, ministeri Viinanen. Me odotamme esityksiä hallitukselta. Me edellytämme ponnekasta puuttumista siihen, että pankkikriisin kautta valtion velkaantuminen ei tule lisääntymään. Se edellyttää myös koko talouspolitiikan suunnan muutosta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä kyllä olen samaa mieltä ed. Paloheimon kanssa kerrankin siitä salamisiivuteoriasta. Siitähän tässä on juuri kysymys. Haluaisin myös huomauttaa, että ihan sen periaatteen mukaan, että varas huutaa "ottakaa varas kiinni", täällä ne eniten huutavat "lopettakaa velkaantuminen", jotka eniten ottavat velkaa, siis hallitus, joka rahoittaa kolmasosan budjetista velalla. Tässä mielessä se on velanoton kaikkein suurin ja merkittävin subjekti tässä maassa.

Mitä tulee tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön, niin sen minä ymmärrän, että ed. Luukkainen, joka on nuori kansanedustaja, luulee, että asiat on ratkaistu, kun saadaan jokin lause valiokunnan mietintöön tästä asiasta, mutta että ed. Mattilakin lähtee tähän, vanha kokenut kansanedustaja! Meillä on täällä esimerkkejä siitä, että esimerkiksi eduskunta hyväksyi yksimielisesti ponnen presidentin valtaoikeuksien rajoittamisesta. Senkin on ottanut kuulemma vain kaksi ihmistä vakavasti.

Tässä tapauksessa kun valtiovarainvaliokunta hyväksyy jonkin mietinnön, jonka mukaan velanottoa pitäisi rajoittaa, niin minusta näyttää, ettei sitäkään ole kuin kaksi ihmistä ottanut vakavasti, jotka molemmat ovat salissa tällä hetkellä paikalla. Ei tuommoisilla lauseilla korjata maamme taloudellisia rakenteita, vaan niillä käytännön toimenpiteillä, mitkä ovat tekemättä, tai sitten politiikan suunnan muuttamisella. Minä kannatan jälkimmäistä vaihtoehtoa.

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö, jossa vaaditaan välittömiä toimia valtiontalouden tasapainottamiseksi, (Ed. Laaksonen: Oikean suuntainen, mutta riittämätön!) on minusta kuitenkin jonkinlainen historiallinen paperi siinä mielessä, että ensimmäisen kerran valtiovarainvaliokunta vaatii valtion menojen karsimista, koska millään muulla konstilla budjettia ei tasapainoon saada. Ei sitä saada verojen korotuksilla eikä millään semmoisilla tempuilla. Ne, jotka olivat valtiovarainvaliokunnassa, varmaan kaikki olivat sitä mieltä, että tämä on arvokas lause. Ne, jotka ovat tottuneet näihin normaaleihin eduskunnan ponsiin, joita hyväksytään vain siitä syystä, että saadaan joitakin lehmänkauppoja aikaan, tietenkin uskovat, että tämäkin on samanlainen, (Ed. Seppänen: Löytyi kolmas tohelo!) mutta voin vakuuttaa, että kun tällainen lause tänne pannaan, niin ei se suinkaan synny siten, että oppositio sen keksii, vaan kyllä se on yhteinen asia koko valtiovarainvaliokunnalle. (Ed. Laaksonen: Äkkiä se ed. Tiurinkin mielipide muuttuu!) Sillä tavalla meillä on nyt hyvä alku tähän. Tämä on toivottavasti tosiaan alku uuteen tulevaisuuteen, jossa viimeinkin päästään eroon jatkuvasta valtion velkaantumisesta. Sehän meillä on ilman muuta syy siihen, että korkotaso on korkea ja luottamusta Suomeen ei ole.

Nythän esimerkiksi Suomen markalla ei näytä olevan mitään selvää arvoa, koska ei ulkomailla välttämättä uskota siihen, että Suomi pärjää. Vasta sitten kun on selvästi osoitettu, että meillä on tarkoitus viimeinkin saattaa valtion menot tulojen tasalle, Suomeen ruvetaan luottamaan. Meillähän on kuitenkin hyvä pohja. Ei meillä ole sellaista tilannetta kuin joissakin itämaissa, että kaikki on sekaisin eikä ole mitään olemassa. Meillä on osittain aika hyvin kilpailukykyinen teollisuus ja uutta voidaan luoda, kun sopivasti sijoitetaan rahaa. Vientikin on vetämässä.

En tiedä, mitä ed. Seppänen tarkoittaa sillä, kun hän iltarukouksissa rukoilee, että katastrofi

tulisi. Mutta kun hänen taustansa tietää, niin epäilen, että tuo iltarukouksen kohde on jossakin alhaalla enemmän kuin tuolla ylhäällä taivaassa. (Ed. Pulliainen: Kyllä ed. Tiuri, radiotekniikan professori, sen tietää!) Tämä katastrofi ei missään tapauksessa helpota vähäosaisten tulevaisuutta Suomessa, vaan tekee sen entistä kurjemmaksi, jos tällaiseen joudutaan.

Tässä voi tietenkin viisastella sillä, että kun valtio joutuu menojaan karsimaan, niin se otetaan pois lapsilta, köyhiltä, vammaisilta ja sairailta. Mutta kyllä siinä varmaan voidaan kohtuullisen järkeviin säästöihin päästä niin, että Suomessa kuitenkin edelleen heikompiosaiset pärjäävät ja nimenomaan ne, jotka apua tarvitsevat. Minusta näyttää, että tällä hetkellä politiikan, myös ammattiyhdistysliikkeiden politiikan, maksajina ovat olleet nimenomaan työttömiksi joutuvat, koska heidän elintasonsa putoaa katastrofaalisesti ja muut yrittävät vain nostaa elintasoaan vielä, vaikka me olemme jo vuosikausia pitäneet yllä elintasoa, joka ei ole suomalaisten tienaamaa, vaan on lainattu ulkomailta.

Tämä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan ponsilausuma nyt selvästi osoittaa, että tämä meno ainakin valtiovarainvaliokunnan mielestä on lopetettava, ja toivon, että eduskunta voi siihen yksimielisesti yhtyä. Täällä monet ovat halveksineet tätä asiaa, mutta minä en sitä halveksi, vaan pidän sitä todella arvokkaana saavutuksena.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Kun nyt yllätyksekseni täällä ollaan kovin vaatimassa säästö- ja tasapainottamispaketteja, niin toivon, että ensimmäinen niistä, joka budjetin muodossa eduskunnalle annetaan, vietäisiin nyt ripeästi läpi. Siihen sisältyy koko joukko hankalia asioita, pääasia, jos ne pystytään viemään ensimmäiseksi läpi. Sen jälkeen on oiva esimerkki siitä minkä tyyppisiä säästöjä tehdään, nk. Sailaksen paketissa, jossa osaton en ole minäkään, sen valmistelussa.

Korostan, että sen jälkeen, kun ne ohjelmat on toteutettu, me otamme lisää velkaa edelleenkin noin 30 miljardia markkaa. Keskittykää nyt, hyvät ystävät, 30 miljardin markan alijäämän vaatimien uusien leikkauksien kehittämiseen. Hallitus ottaa ilomielin vastaan ne yksimieliset esitykset, joita eduskunnasta eri ryhmiltä tulee, silloin me vasta saamme taloutta tasapainoon.

Kun seurasi, minkä näköisen vastaanoton tämä ns. Sailaksen paketti sai eri ryhmiltä, näyttävät vähän toisenlaisilta puheet täällä ja ne puheet, millä tavalla tätä ensimmäistä kunnon tervehdyttämispakettia, rakenteellista tervehdyttämistä, ehdittiin arvostella julkisuudessa, mutta toivottavasti asenne on eduskunnassa muuttunut.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Minulla on sellainen käsitys, ettei esimerkiksi ministeri Pietikäinen vastikään jossakin television vaalitentissä sitoutunut Sailaksen pakettiin, vaan ilmoitti sen olevan virkamiesten työtä. Tässä mielessä minusta tuntuu, että eduskunnan vaatiminen sitoutumaan sellaiseen pakettiin, joka on vain virkamiesten työtä ja johon hallitus ei sitoudu, on kohtuuton vaatimus.

Mitä tulee yleiseen keskusteluun, jota täällä on käyty tervehdyttämisen ja lainanoton perusteista, haluan ed. Tiurille sanoa, että kun minä toivoin katastrofia, niin minä sanoin, että se katastrofi olisi sitä, että palattaisiin korkojen ja valuuttojen säännöstelyyn. Eli jos siihen joka tapauksessa joudutaan tämän katastrofin odotuksen seurauksena, niin sitten on parempi, että se tulee nopeammin kuin myöhemmin, koska ei katastrofi ole sen kummempi asia. Se on vain sitä, että pääomamarkkinoiden vapaus loppuu, koska se on johtanut meidät tähän tilanteeseen.

Me olemme tällä hetkellä tilanteessa, jossa pääomamarkkinat ovat olleet vapaita viisi vuotta, kokoomus hallituksessa viisi vuotta ja tulos on kaikkien aikojen syvin lama. Jos tälle tilanteelle vaihtoehto on se, mitä kutsutaan katastrofiksi ja mikä on valuuttojen ja korkojen säännöstely, niin säännöstellään sitten ja mennään katastrofiin. Se katastrofi minulle kyllä iltarukouksessa kelpaa, vaikka muuten olenkin sitä mieltä, että edellinen toivomus kasinotalouden romahtamisesta osoittaa Jumalan olleen epäoikeudenmukainen, koska pani sen maksuun pienille ihmisille.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra puhemies! Ottamatta kantaa, kuka on sitoutunut tai ei ole sitoutunut siihen pakettiin, tosiasia on se, että kyllä asiat näkee budjettikirjasta jokainen, joka sitä on lukenut. On aika vaikea löytää minkään muun tyyppisiä säästöjä. Kuten äsken sanoin, joudumme niidenkin leikkausten jälkeen budjettikirjasta kaivamaan entistä enemmän, ehkä samaa suuruusluokkaa olevan säästöpotin, ennen kuin lainanottomme eli tulot ja menot ovat tasapainossa ja lainanotto on saatu nollatasolle tai lähelle nollatasoa. Siinä kyllä joutuu sitoutumaan vielä ennen pitkää niin edus-

kunta kuin jokainen ministeri ja eduskuntaryhmä todella radikaaleihin leikkaustoimiin. Meitä ei mikään muu pelasta.

Ed. Miettinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinasen kunniaksi on kyllä sanottava, että hän on ollut hyvin johdonmukainen. Ja hän on oikeassa siinä, että hallituksen budjettiesityksessä oleva tulojen ja menojen tasapaino ei riitä ensi vuonna, vaan nyt joudutaan tekemään paljon selvempi, syvempi saneeraus jo ensi budjettivuonna. Sen takia on erityisen kummallista — ministeri Viinanen sanoi, että pitäisi sitoutua ns. Sailaksen paperiin — että ensimmäisiä henkilöitä, jotka julkisuudessa siitä sanoutuivat jyrkästi irti, oli tämän hallituksen pääministeri. Ainoastaan ministeri Viinanen tuntui olevan suurin piirtein ns. Sailaksen paperin takana.

Minulla on sellainen käsitys, että Sailaksen paperi osoittaessaan säästötarpeita vuosille 1994—1995 on aikataulultaan väärä, sen pitäisi olla aikaisempi. Sen suuruusluokka on oikea, mutta sen taakse pitää saada ensin hallitus. Sen jälkeen vasta on opposition vuoro esittää sen sisältöön omat vaihtoehtonsa. Minulla on sellainen käsitys, että sellaisenaan se paperi ei kelpaa, siinä on monia neuvoteltavia kohtia, mutta sen suuruusluokka on oikea.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen samaa mieltä ed. Louekosken kanssa siitä, että hallitushan se ensimmäisenä Sailaksen paperista irtisanoutui. Olisi ollut aika kummallinen tilanne, jos hallitus olisi irtisanoutunut Sailaksen paperista ja sen jälkeen oppositio olisi ryhtynyt sitä puolustamaan. Vihreät esittivät kantansa siitä jossain vaiheessa ja totesivat, että leikkauksien taso on ilmeisesti suurin piirtein oikea, siihen ei pidä puuttua, mutta sen sijaan painotukset ovat vääriä.

Nyt haluan esittää omana käsityksenäni esimerkiksi yhden perustavaa luokkaa olevan virheellisen painotuksen, joka on se, että kun julkisia menoja alettiin karsia, pääkarsimiskohde näytti olevan palvelut, kun kohteen sen sijaan olisi pitänyt olla julkisen sektorin tyhjäkäynti, sen hallinto. Mitä sieltä on karsittu? Kuinka monta ihmistä on irtisanottu? Se on ilmeisesti liian kipeä paikka kuitenkin poliittisesti, jotta voitaisiin puuttua näihin todellisiin karsimiskohteisiin, joihin pitäisi puuttua. On helpompi puuttua ja rangaista kansalaisia sillä, että palveluja karsitaan, kuin puuttua todelliseen tyhjäkäyntiin, todelliseen löysyyteen, mitä julkisen sektorin piirissä on. Tästä on ilmeisesti kysymys.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen pyytää hyväksymään budjetin sellaisena kuin se on esitetty. Siellä kuitenkin esitetään noin 800 miljoonaa markkaa lisää pankkitukeen, ja lisäbudjeteissa ilmeisesti on tulossa vielä miljardeja lisää samaan tarkoitukseen.

On valitettavaa, että ministeri Viinanen ei ollut paikalla salissa, kun keskustelua käytiin ja esitin vastauspuheenvuoroni hänelle. Todellakin alussahan uskoteltiin, että pankkitukiin ilmeisesti riittäisi 20 miljardia plus 8 miljardia ja että tällä voitaisiin akuutti pankkikriisi hoitaa. Se olisikin ollut jotenkin siedettävää valtiontalouden kannalta, koska silloin olisi vain noin vuoden verokertymä uponnut siihen. Mutta nyt selvästi nähdään, että se on aivan alimitoitettu ajatus ja pankkituki tulee viemään valtavia summia jatkossa. Nimenomaan se on yksi suurimmista eristä, joka aiheuttaa painetta budjettialijäämien repeämistä kohtaan. Siksi juuri pankkijärjestelmien ongelmiin pitäisi puuttua nyt, nopeasti ja rajusti.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jotta ei tulisi väärää todistusta, totean kyllä, että pääministeri on sitoutunut näihin säästösummiin. Mutta siinä hän on aivan oikeassa, että yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden keskustelu pitää käydä eduskunnassa, se on kansanedustajien ja eduskuntaryhmien tehtävä ja se on meidän varmasti tehtävä lähiviikkoina. Omalta osaltani näen nämä säästöt välttämättöminä. Valtiovarainvaliokunnan lausuma velvoittaa koko eduskuntaa, mikäli tuo lausuma sellaisenaan hyväksytään, niin kuin minä sydämestäni toivon.

Toinen asia on juuri ed. Luukkaisen esille ottama pankkikriisi. Minä en ymmärrä, minkä takia hallituksen kriisiherkkyys on vain yksi asia kerrallaan, niin että ei voida rinnakkain viedä eteenpäin useita toimenpiteitä. Tätä pankkien moraalia on kerta kaikkiaan ravisteltava nyt kovalla kädellä, ettei tavallinen ihminen kokonaan nyykerry.

Täällä on tullut esille mm. vakuusrahaston käyttörahojen suuntaaminen suoraan korkotu-

kina yrityksille ja velkaantuneille. Meille on tulossa iso paketti myöskin velka-asiamiesverkon järjestämisestä ihmisille, ja oikeuslaitoksilta anotaan sitten velkoja anteeksi. Minä kauhulla ajattelen sen organisaation pyörivyyttä ja sitä kuinka siinä turhia odotuksia luodaan. Jos tilanne on näin kurja, että markka on mennyt alas, pankit menevät alas ja vakuusarvot asunnoista ja yrityksistä menevät alas, niin tehdään sitten poikkeuslailla leikkaus, että velkojakin leikataan ja pannaan suorinta tietä menemään elämä oikeille raiteille. Tässä tuntuu olevan pelaamisen makua, ja pankkien moraalia minä kyllä peräänkuulutan rinnan sen kanssa, että me omalta osaltamme eduskunnassa sitoudumme budjettiin ja myöskin Sailaksen esittämiin pakkosäästösummiin. Emme sen pitemmälle voi sitoutua.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski vei oikeastaan sanat suustani omassa puheenvuorossaan. Oli tarkoitus puuttua siihen, että hallitus ja pääministeri ensimmäisinä sanoutuivat irti Sailaksen paperista, mikä minun mielestäni oli kyllä poliittisen moraalin rappion ilmentymä. Mutta ed. Louekoski puheenvuorossaan kyllä käytti ihan samanlaisia sanontoja kuin pääministeri, että suuruusluokka on oikea, mutta sellaisenaan se ei kelpaa. Tällä tavalla Sailaksen paperi ikään kuin heitetään kuumana perunana käsistä ulos.

Minusta vähän vaikuttaa siltä, että esimerkiksi ed. Paloheimo on tuskin lukenut koko paperia. Siinä kyllä aika paljon puututaan hallintoon. Esimerkiksi esitetään kaikkien keskusvirastojen lakkauttamista. Minun mielestäni, jos sellaiset esitykset saadaan parin seuraavan vuoden aikana eduskuntaan, se on aikamoinen muutos hallintoon ja nimenomaan merkitsee säästöä. Mutta ei pidä arvostella sillä perusteella, että ei ole edes luettu sitä paperia.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen vaati eduskunnalta esityksiä säästöistä, mutta tämä valtiovarainvaliokunnan lause kuitenkin edellyttää, että hallitus tuo tarvittavat esitykset pikaisesti eduskunnan käsiteltäväksi. Se on minusta ainoa oikea tie tässä tapauksessa. Yhdyn ed. Louekoskeen siinä, että ensi vuoden budjetti ei voi olla sellainen kuin se on, vaan siellä on jo pakko säästää huomattavasti. Tämä Sailaksen paperi pitäisi ilmeisesti siirtää vuotta aikaisemmaksi. En ymmärrä, mistä niitä suuria säästöjä saadaan muualta kuin niistä asioista, mitä Sailas on esittänyt. Jos sitä suuruusluokkaa pidetään oikeana, niin kyllä ne kohteetkin ovat kohtalaisen oikeita. Ei voida niin suuria summia mistään muualta löytää, esimerkiksi puoluetuesta tms., mistä populistisesti lehdissä kirjoitetaan, vaan kyllä Sailaksen paketti on sekä suuruusluokaltaan että sisällöltään suurin piirtein oikea. Ehkä voisi ajatella, että työssä olevilla olisi vähän suurempi vastuu työttömistä eli työttömyysvakuutusta, joka nyt on 5,5 prosenttia, pitäisi huomattavasti nostaa, jotta me kaikki olisimme mukana miettimässä, miten työttömät pärjäävät.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta täällä ed. Tiuri viimeksi oli erittäin naiivi, kun hän luulee, että näillä toimenpiteillä tämä asia hoidetaan. Ongelmahan on, että valtion menoja koko ajan lisätään, otetaan uusia menokohteita, kuten pankit. Niin kuin sanoin, näistä hallituksen teettämistä papereista käy ilmi, että elinkeinoelämän tuki ilman maataloutta on 52 miljardia. Siihen kun pannaan nämä kaikki muut, niin päästään lähes 70 miljardiin. Mitä se valtiolle kuuluu, miten elinkeinoelämä toimii? Puhdas kapitalismi ja markkinataloushan toimivat ihan omillaan. Tämähän on se ongelma, että ne eivät pysty toimimaan omillaan. Ei ole eläkeläisen, sairaan tai vammaisen vika, että nämä hommat on hoidettu huonosti. Tässähän perusongelma on, ja tällä tavoin näitä menoja lisätään.

Siinä mielessä täällä on tullut esille tämä virkamiesten menettely. Olen kuullut, että nykyisen hallituksen aikana ministeriöitten korkeiden virkamiesten palkkaluokkia on häikäilemättömästi nostettu kaikissa ministeriöissä. Sen palkkapotin, joka on saatu ministeriön johdon käyttöön, virkamiehet ovat ottaneet itselleen. Mitä ihmeen säästämistä tämä on tämän hallituksen aikana? Samaan aikaan pannaan pienipalkkaisia ihmisiä ulos. Minusta ministeri Viinanen voisi perehtyä vähän näihin tietoihin, joita eri ministeriöistä on tullut.

Samaten sitten tämä epätoivoinen tapa säästää. Ei se vähän yli 50 miljardia, mikä esimerkiksi sosiaali- ja terveysturvaan on varattu budjetissa, ole enää niin suuri ongelma kuin elinkeinoelämän tuki, joka on paljon suurempi ongelma. Tässä mielessä pitäisi olla enemmän harkintaa. Jos puututaan johonkin, tehtäköön se määräaikaisesti niin, että niiltä, joilla on varaa, määräaikaisesti otettaisiin. Ei tällainen summittainen asioihin puuttuminen kannata ja vertailu esimer-

kiksi Ruotsiin, jossa kaikki asiat ovat monin verroin paremmat. Siellä on todella varaa leikata verrattuna tähän, mikä meidän tilanteemme on ollut muutaman vuoden, kun olemme lähestyneet pohjoismaista keskitasoa.

Ed. Laaksonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tiuri poistui salista. Olisin hänelle vastannut, kun tästä lausumasta nyt niin kovin on käyty keskustelua. Minun mielestäni tämä hyvällä tahdolla voidaan ymmärtää eduskunnan patisteluksi hallitukselle sen suhteen, että sen on nyt kerta kaikkiaan näytettävä toimintakykynsä kansalaisille.

Minulle on ainakin jäänyt se vaikutelma, että hallitus ei suinkaan ole näissä asioissa lähestulkoonkaan yksimielinen. Eilen mm. ministeri Pietikäinen vaalikeskustelussa sanoutui irti ns. Sailaksen paperin linjauksesta. Tässä oikeastaan on paradoksi. Tällä hallituksella on valtaa enemmän kuin yhdelläkään Suomen hallituksista, mutta hallitus on epäyhtenäinen. Yrittäkää tehdä! Ja sitten kun teette, niin totta kai me teemme omat vaihtoehtomme ja arvostelemme, kritikoimme niiltä osin kuin arvostelemisen aihetta on.

Minusta Sailaksen paperi on monilta kohdin epäoikeudenmukainen pienituloisia ihmisiä kohtaan, ja näiltä osin tietysti asiaan palaamme, kunhan hallitus jotakin konkreettista saa aikaan. Mutta se, että kaksi kolme kuukautta (Ed. Lahti-Nuuttila: Enemmän!) pähkäillään ja jahkaillaan ja käydään varjonyrkkeilyä hallituksen ja opposition eräiden johtajien kanssa hallituspohjasta ym., ei herätä luottamusta kansalaisten keskuudessa. Nyt on hallituksella aika näyttää, onko sillä ryhtiä vai eikö ole.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Skinnari sanoi puheenvuorossaan, että puhdas kapitalismi ja markkinatalous toimikoon omillaan, eli arvosteli elinkeinoelämän tukea. Minun mielestäni pankkienkin pitäisi pystyä jo toimimaan omillaan. Siihen ei täällä kiinnitetä riittävästi huomiota. Jos pankkeja ei päästetä konkurssiin, niin fuusioitukoot. Joku järki tähän täytyy tulla.

SDP:n piiristä ei kuule pankkien tukea vastaan arvostelua, (Vasemmalta: Ohhoh!) ei sanan sanaa. Johtuuko se siitä, että SDP puolueenakin menisi konkurssiin, jos STS menisi konkurssiin? Minusta on törkeätä, että pankkien tuen kautta tuetaan yhtä puoluetta. Se on vielä törkeämpää kuin elinkeinoelämän tuki.

Ed. Backman: Herra puhemies! Täytyy vähän rauhoittua edellisen puheenvuoron jälkeen. Sain siitä väristyksiä.

Käsittelemme markkamääräisesti merkittävää asiaa. Kysymys on nimittäin yli 10 miljardista markasta; sen verran eduskunta antaa hallitukselle lisälainanottovaltuuksia. Mielestäni on syytä pysähtyä tässä salissa asiaan eikä kiinnittää huomiota pelkästään siihen, kuka on ollut tässä asiassa eniten yhteistyökykyinen, eniten neuvotteluhaluinen ja kuka toivoo tulevaisuudelta eniten. Tärkeintä olisi tarkastella, miten tässä tilanteessa on toimittu ja minkälaisia esityksiä istuva hallitus on eduskuntaan tuonut tai pikaisesti tuomassa.

Aikataulun osalta on syytä todeta, että asia lähetettiin tänään valtiovarainvaliokunnassa käsiteltäväksi sen verojaostoon ja samaisessa kokouksessa tehtiin jo mietintö asiasta. Aikataululliseesti ei voi ainakaan oppositiota syyttää siitä, että olisimme halunneet jarruttaa asian käsittelyä, että tällä tavalla tekisimme pelkästään oppositiopolitiikkaa ja vaikeuttaisimme hallituksen toimintaa. Tätä samaa linjaa on myös se kannanotto, joka mietintöön on liitetty eli hallituksen kiirehtiminen konkreettisten esitysten tuomiseksi eduskuntaan, koska valiokunta mielestäni yksimielisesti näki, että meillä ei ole riittävän nopealla aikataululla toimittu. Valiokunta olisi valmis käsittelemään monia esityksiä omalta osaltaan.

Nyt on esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan toimesta täälläkin markkinoitu, että vielä otettaisiin sillä tavalla aikalisää, että voitaisiin eduskunnasta ensin tulla kysymään, minkälaisia yksityiskohtaisia esityksiä tänne halutaan. Mielestäni tähän ei ole ensinnäkään aikaa tässä tilanteessa, valtiovarainministeri Viinanen, ja toisaalta mielestäni ministereille maksetaan sen verran suurempaa palkkaa kuin kansanedustajalle, että kyllä sillä palkalla pitää tehdä ne esitykset ilman että eduskunta rupeaa tästä eteenpäin tekemään myös hallituksen työt. Hallituksen tehtävä on tuoda tänne esitykset. Sen jälkeen niistä voidaan neuvotella ja ratkoa, ovatko ne pohjaltaan oikeita esityksiä, ovatko ne suuruusluokaltaan oikeita esityksiä, ja sen jälkeen toivottavasti myös hallitus varaa mahdollisuuden oppositiolle tehdä joitakin vaihtoehtoisia esityksiä yksityiskohtien osalta. Tähän saakka hallitus on edellyttänyt, että kaikki esitykset täytyy nielaista sellaisenaan, ja sen todellinen neuvotteluhalukkuus on ollut hyvin vähäistä.

Toinen asia, joka liittyy esityksen aikatauluun, on se kiire, jolla asia täytyy ratkaista. Normaalisti lisälainanottovaltuudet on käsitelty lisäbudjettien yhteydessä. Nyt tähän ei ole ollut aikaa. Lisävaltuuksia tarvitaan ehkä noin kuukauden kuluessa. Tämä on oikea aikamäärä. Kiire asiassa kertoo myös siitä, että meillä on erittäin vähän aikaa suuriin ratkaisuihin taloutemme osalta. Tuo kuukausi on, kuten ed. Luukkainen totesi, ehkä liian pitkä aika. Todellisuudessa puhutaan muutamista viikoista. Muutaman viikon aikajänne ei anna mahdollisuutta järjestää sen paremmin seminaarimenettelyä tämän pohjaksi kuin mitään laajapohjaista neuvottelua ennen esitysten tänne tuomista. Nyt tarvitaan konkreettisia esityksiä. Jo pelkät esitykset loisivat uskottavuutta hallituksen toimintakykyyn. Tässä mielessä ei ole pelkkää huulenheittoa se, kun vaaditaan kunnallisvaaleja aikaistettavaksi, koska näyttää siltä, että hallitus puhtaasti kunnallisvaalitaktisista syistä lykkää monien tärkeiden esitysten tänne tuontia.

Kaikkein tärkeintä olisi tosiasioiden tunnustaminen. Toivon, että ne tosiasiat tunnustetaan nimenomaan hallituspuolueiden piirissä, ettei anneta sellaista virheellistä kuvaa kansalaisille ja myös rahamarkkinoille, jota tämä hallitus monesti sinisilmäisesti on pyrkinyt antamaan. Tällaiset sinisilmäiset puheet eivät nimittäin enää mene läpi sen paremmin rahamarkkinoilla kuin kansalaistenkaan keskuudessa.

Hallitus on kahteen kertaan erityisesti valtiovarainministeri Viinasen suulla ilmoittanut, että tämä hallitus ei devalvoi, ja se on kuitenkin sen tehnyt. Se on kieltänyt meiltä puhumisen devalvaatiosta väittäen, että nimenomaan sillä ajauduimme devalvaatioon. Mielestäni tässä tilanteessa ei voi edellyttää sitä, että kansanedustajat ummistavat silmänsä valtion taloustilanteelta ja ehkä uhkaavalta kassakriisiltä ja antavat hallitukselle valtuudet ottaa lisää velkaa tekemättä yhtään mitään muita ratkaisuja. Sen takia oppositio nimenomaan halusi, että ilmaisemme hallitukselle selvän tahdon tässä tilanteessa nopeiden toimenpiteiden aikaansaamiseksi. Sitä kautta esitimme pontta edellyttää-muodossa otettavaksi valiokunnan mietintöön ja siten eduskunnan vastaukseen.

Tässä vaiheessa oli kyllä suurta yhteisymmärrystä siitä, että hallitus ei ole tuonut riittävästi näitä esityksiä ja tarvittavassa aikataulussa. Tämän takia tällainen lausuma pitäisi ottaa, mutta sitten astui kuvaan mukaan tämä perityypillinen osin politikointi, osin pelko, mitenkä ministerit suhtautuvat tällaisiin moitteisiin, jos ne kirjoitetaan vielä ponnen muotoon. Sen takia tätä lievennettiin valtiovarainvaliokunnassa muotoon "valiokunta pitää välttämättömänä", ei siis pontta. (Ed. Mattila: Yksimielisesti!) — Tämä tehtiin yksimielisesti, koska me luovuimme siitä alkuperäisestä esityksestämme.

On kuitenkin syytä tuoda tämä prosessi täällä julki, ettei tulisi sitä kuvaa, niin kuin nyt on hallituspuolueitten taholta annettu, että oppositio olisi jotenkin tässä tilanteessa tullut hallituspuolueitten linjoille ja muuttanut omia näkökantojaan. Kyllä on niin, että hallituspuolueitten edustajat tunnustavat tässä tilanteessa opposition näkemyksen siitä, että tämä hallitus ei ole tuonut riittävän nopealla aikataululla konkreettisia esityksiä tähän saliin.

Haluan lainata tässä yhteydessä keskustan puoluesihteerin Erja Tikan kannanottoa, kun hän käy kunnallisvaalikentillä kertomassa ihmisille tämän maan taloudellisesta tilanteesta. Keskustalainen Itä-Savo-lehti viime sunnuntaina otsikoi Erja Tikan puheen: "Suomen ongelmat ovat Tikan mielestä aika pieniä." Uutinen kertoo: "Suomen ongelmat ovat maailman mitassa aika pieniä. Emme elä missään katastrofivaltiossa, eikä täällä viedä leipää lasten suusta, hän hehkutti." Sen jälkeen todetaan, että "Tikan mielestä äänekkäimpiä ovat olleet hyväosaiset turhanvalittajat". Tikka jatkaa: "Tärkeintä on hallitustyöskentelyn sisältö eikä se, ketkä siellä istuvat."

Tästä viimeisestä olemme täsmälleen samaa mieltä. Ei ole tärkeää se, ketkä hallituksessa sinänsä istuvat. Mutta entä jos hallitukselta ei tule tänne esityksiä, vaan se pelkästään koko ajan puhuu siitä, että opposition täytyy tulla neuvottelupöytään, oppositio jarruttaa? Me emme ole jarruttaneet täällä tänäkään vuonna yhtään esitystä. (Min. Viinanen: Entäs viime vuonna?) — Me voimme tietysti mennä historiassa taakse vaikka miten paljon. — Mielestäni nyt on se konkreettinen tilanne. Jos menemme puoli vuotta taaksepäin, niin sinä aikana hallituksella on ollut mahdollisuus tehdä täällä niitä ratkaisuja, mutta se ei ole täällä niitä tehnyt.

Kun meillä puhutaan nyt vaihtoehdoista, niin lueskelin eräänä päivänä hyvää kirjaa vuosikymmenen takaa. Erkki Tuomioja kirjoitti sellaisen kirjan kuin "Vaihtoehdottoman demokratian kritiikki". Tuolle kritiikille olisi tilaa myös tänä päivänä, koska täälläkin näissä puheenvuoroissa, mitä tämän asian osalta on käytetty, on todettu, että meillä ei ole muuta vaihtoehtoa

enempää suuruusluokan kuin sisällön osalta niille toimenpiteille, joita hallitus ehkä tulee joskus esittämään. Jos tällaista vaihtoehtoa pyrkii hallituksen esitykselle nostamaan täällä keskustelun, niin olisi hyvä kyllä ensin tietää hallituksen esitys, mihin sitä vaihtoehtoa kaivataan, sekä suuruusluokan että sisällön osalta. Sen jälkeen vasta voi ryhtyä syyttämään oppositiota siitä, että oppositio kaataa nämä esitykset ja sen takia niitä ei tänne uskalleta tuoda.

Me vetoamme tässä yhteydessä pikaisten, muutaman viikon sisällä tapahtuvien ratkaisujen puolesta ja sen, että hallitus ottaisi nyt itseään niskasta kiinni ja uskaltaisi — ja jos sillä vain on sisäistä työskentelykykyä: kykenisi — tuomaan tänne meille konkreettisia esityksiä niin valtiontalouden tasapainottamiseksi kuin siihen keskeisesti liittyvän koko pankkijärjestelmän ongelmien ratkaisemiseksi. Tämä vetoomus tehtiin valtiovarainvaliokunnassa, ja toivon, että eduskunta yhtenäisenä tämän vetoomuksen esittää nimenomaan hallitukselle, ei itselleen, koska tämä on nimenomaan hallituksen tehtävä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annan tunnustusta oppositiolle siitä yhteistyöhalukkuudesta, jolla nämä lainavaltuudet saatiin tänään valtiovarainvaliokunnan verojaostossa käsiteltyä ja todellakin nopeasti läpiviedyksi. (Ed. Aittoniemi: Pakkohan se oli!) Tässä voi vain toivoa, että ministeri Viinanen olisi nyt tarttunut näihin opposition kiirehtimisesityksiin ja toisi talouden karsimisesitykset nopeasti eduskuntaan. On hyvä, että viisaus oppositiossakin syntyy edes tässä vaiheessa, joskin valitettavan myöhään. Näitä viisaita ajatuksia ja yhteistyöhalukkuutta olisi todella kipeästi tarvittu vuosi sitten. Maa olisi aivan erilaisessa tilassa tänä päivänä, jos tilanne olisi nähty jo silloin.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Linnainmaalle totean, että vuosi sitten opposition taholta vaadittiin yhteiskuntasopimusta aikaansaatavaksi niin, että hallitus olisi ollut siinä nimenomaan tiennäyttäjä ja varsinainen primus motor. Se oli hallitusneuvotteluissa keväällä esillä. Pääministeri Aho ilmoitti, että meillä on valta. Me teemme, mitä meitä lystää. Sillä tavalla peli menetettiin puoleksitoista vuodeksi. Äskeinen teidän puheenvuoronne oli pelkkää hurskastelua.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvyyden vuoksi varmaan on syytä vielä muistuttaa siitä, että ei oppositio suinkaan ole vaatinut ministeri Viinaselta talouden karsimisesityksiä. Oppositio on vaatinut talouden tervehdyttämisesityksiä. Oppositio on vaatinut niitä esityksiä, joilla varmistetaan, että pankkikriisi ei käy yli tämän kansakunnan talouden voimien.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan ed. Hämäläisen puheenvuorosta viitaten erääseen aikaisempaan puheenvuorooni, jossa mainitsin ed. Ukkolalle, että hallitus ei ole pyrkinyt kovasti karsimaan hallintoa, jolloin ed. Ukkola sanoi, että hallitus on mm. karsimassa kaikki keskusvirastot pois. Tässä välissä kävimme kuitenkin keskustelun ja totesimme, että ed. Ukkola oli väärässä ja ilmeisesti ei ole tutustunut Sailaksen paperiin. Hän puhuu täällä sellaisista papereista, joita hän ei edes ole lukenut. Minä en muutenkaan ymmärrä, mistä syystä ed. Ukkola täällä ryhtyy kovasti puolustamaan hallinnon tyhjäkäyntiä, ihraa, kuten olen sitä kutsunut. Miksi ed. Ukkola puolustaa ihraa, tätä valtion vartalon turhaa painoa, joka haittaa nopeaa ja tehokasta etenemistä?

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Linnainmaalle. Niin kauan kuin olen eduskunnassa olen, olen jatkuvasti varoitellut ja puhunut valtion velanoton vaaroista. On valitettavaa, jos nämä ovat menneet teiltä ohi korvien aiemmin.

Ed. Paloheimolle: Olen samaa mieltä siitä, että hallintoa on karsittava ja supistettava ja sitä kautta julkista sektoria tervehdytettävä. Mutta jos työntekijöitä sanotaan irti ja he joutuvat työttömyyskortistoon, he eivät ole suinkaan poissa julkiselta sektorilta. Ovat he sitten töissä julkisella sektorilla tai työttöminä, he ovat edelleen julkista sektoria.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut väärässä sanoessani, että Sailaksen paperissa vaaditaan kaikkien keskusvirastojen lakkauttamista. Siinä kuitenkin sanotaan, että tehostetaan hallintoa lakkauttamalla keskusvirastoja ja läänejä. Olin väärässä siksi,

että minä kannatan henkilökohtaisesti kaikkien keskusvirastojen lakkauttamista. Esimerkiksi sillä perusteella pidän tällä hetkellä sosialidemokraatteja kyvyttöminä hallitukseen, että he eivät pysty lakkauttamaan mitään. Sen puolueen puoluesihteeri vaatii jopa työsuojeluhallituksen lakkauttamispäätöksen purkamista, joka sisältyy ensi vuoden budjettiin.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Tässä on mielestäni käyty hyvää keskustelua ja sanottu miltei kaikki oleellinen. Mutta koska asia, kuten ed. Backman totesi, on varsin tärkeä, haluan lyhyesti vielä jatkaa keskustelua. Kysehän on 10 miljardin lisälainanottovaltuuksista, jolloin lainanoton bruttomäärä nousee kunnioitettaviin 75 miljardiin markkaan. Tällä hetkellä kotimaisten pääomamarkkinoiden epävarmuus ja rajallisuus aiheuttaa sen, että hallitus joutuu lisääntyvästi operoimaan kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Näin ollen näihin lainanottovaltuuksiin tarvitaankin välttämättä lisää väljyyttä. Valtion lainanottoa kasvattavat tunnetut syyt: verotulojen ja muiden tulojen pienentyminen, työttömyyden aiheuttamat suuret lisämenot, massiivinen pankkituki sekä rakenteellinen menojen liian suuri määrä, joka valtiontalouteen pesiytyi erityisesti 80-luvun lopulla.

Valtiovarainvaliokunnassa hyväksyttiin yksimielisesti lausuma, johon täällä on viitattu. Siinä edellytetään nopeita toimenpiteitä talouden velkaantumisen tasapainottamiseksi. Tämä esitys on mielestäni hyvä. Aloite tuli todellakin opposition suunnasta. Sitä en kiistänytkään, kun täällä vastauspuheenvuoron käytin. Olennaista kuitenkin tässä lausumassa on nimenomaan myös se, että siinä oppositio, sosialidemokraatit ja myös vasemmistoliitto ed. Laaksosen jämerän persoonan voimalla, yhtyi siihen, että me emme voi edetä lisää lainaa ottamalla. (Ed. Laaksonen: Pää vetävän käteen!) Lainanoton ilosanoman julistaminen on vasemmisto-oppositiossa päättynyt, mitä on tervehdittävä ilolla.

Tänä vuonnahan on nostettu markkalainaa 15 miljardia ja valuuttalainaa 35 miljardia ja vielä on tulossa ainakin 15 miljardin potti ja ehkä enemmänkin. Valtion lisääntynyt velanottohan aiheuttaa ongelmia useassa mielessä. Se nostaa lainanhoitomenot ensi vuonna kuoletusten osalta ehkä 18 miljardiin ja korkojen osalta 12 miljardiin. Koroista kannattaa aina muistaa, että ne ovat kaikki tulevaisuuden veroa korkoineen. Valtion voimakas esiintyminen lainamarkkinoilla voi olla myös yksityissektorille hankalaa edullisen lainansaannin kannalta. Ongelma on tällä hetkellä lisäksi vielä se epävarma tilanne, mikä on eurooppalaisilla valuuttamarkkinoilla, mikä ei yhtään helpota Suomenkaan lainansaantia. (Ed. Aittoniemi: Eikö Saksan pitänyt auttaa!)

Tässä yhteydessä viittaan myöskin säästöihin, jotka ovat välttämättömiä. Kaikki tiedämme, että juustohöylämenetelmä ei voi toimia vaan tarvitaan myös rakenteellisia säästöjä. Mielestäni linja on tässä aika selkeä. Kaikessa on säästettävä, mutta perusturvan ydin täytyy jättää säästöjen ulkopuolelle. Toisaalta meidän täytyy jatkuvasti suosia tuotannollisen toiminnan edellytyksiä, erityisesti vientiä edistävän ja tuontia korvaavan tuotannollisen toiminnan edellytyksiä. Tietysti koulutus ja tutkimus ovat tärkeitä asioita, mutta kaikessa muussa on painotettava säästöjä erityisesti näinä aikoina.

Ed. Louekoskihan puhui säästöjen ajoituksesta. Se oli sikäli hyvä puheenvuoro, että voidaan palata hänen omaan budjettiinsa, joka oli pahasti metsässä julkisen sektorin menojen osalta. Kun vanhana tilintarkastajana katselee valtiontaloutta, niin voi todeta, että ainakin neljä viisi vuotta sitten olisi pitänyt valtiontaloudessa hälytysvalojen vilkkua. Silloin meillä olisi pitänyt ryhtyä menojen karsimiseen järkevällä tavalla.

Pankkijärjestelmän osalta osa ongelmista on aiheutunut kasinotalouden ongelmista, kuten tiedämme. Tällä hetkellä sittenkin on enemmän kysymys yleisen taloudellisen tilanteen aiheuttamista pankkien asiakkaiden ongelmista. Ed. Luukkainen puhui täällä yhdestä pankista. Tässä ei ole kysymys enää yhdestä pankista, vaan kysymys on pankkijärjestelmästä, koko skandinaavisesta pankkijärjestelmästä ja sen toimivuudesta sekä ns. uskottavuudesta. Tietysti kun tilannetta nyt helpotetaan suoralla pankkituella, se myös helpottaa pankkien tilannetta ja sitä, mitä asiakkaille tapahtuu.

Iltarukouksiin, joista täällä puhuttiin, voisi todella liittää sen, että Suomen vienti lähtee voimakkaasti vetämään. Jos Suomen kauppatase on ensi vuonna 30 miljardia ylijäämäinen, niin kuin se voi parhaimmillaan olla, helpottaa se yritysten ja sitä kautta myöskin pankkien tilannetta. Myös iltarukouksiin täytyy liittää, jos niitä halutaan esittää, työmarkkinoiden joustavuus, mikä meillä on aivan välttämätöntä hyvin nopeasti saada.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin todeta sen, että valtiota ei voi verrata yritykseen, mutta valtiolla on vähän sama tilanne kuin yrityksessä-

kin saneerausten osalta. Saneerauksessa ollaan aina myöhässä. Näin tälläkin kertaa valtiontalouden osalta. Me olemme myöhässä ja joudumme tulemaan nopeillakin päätöksillä hiukan jälkikäteen. Maan hallitus on tehnyt hyvin paljon taloutemme tervehdyttämiseksi. Päätöksiä löytyy sekä säästötoimissa, rakenteellisissa päätöksissä että veropolitiikassa, mutta tämä ei ole riittänyt, vaan olemme kulkeneet jälkijunassa. Sen takia nyt tarvitaan vielä uusia vaihteita. Uskon ja tiedän, että niitä löytyy. Eduskunnassa on mielestäni hyvä, että löytyy nyt tahtoa. Jatkossa tarvitaan nimenomaan malttia tehdä määrätietoisia päätöksiä sekä eduskunnan poliittisella puolella että erityisesti myös työmarkkinajärjestöjen suunnalla.

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Jos me olisimme lopettaneet keskustelun siinä vaiheessa, kun ed. Luukkainen sillanrakentajan asemassa eli pääurakoitsijana kävi kiittelemässä puhujakorokkeelta aliurakoitsijoita ponnen suhteen, ja sen jälkeen olisimme kätelleet toisiamme ja lähteneet täältä ulos, niin olisi jäänyt jonkinlainen konsensuksen henki, mutta tämän tunnin tai puolentoista aikana kaikki on lyöty pieniksi palasiksi, jokainen tämän ponnen perusteella mahdollisesti esille nostettu toive, kaikki on mennyt. Tilanne on sama kuin aikaisemminkin.

Oppositiohan ei voinut tällaisia lainanottovaltuuksia tietysti hyväksyä ilman pontta, jollaisia esiintyy joka paikassa, mm. välikysymyksissä. Ei myöskään hallituspuolueilla ollut mitään mahdollisuutta jättää hyväksymättä esitettyä pontta, sehän olisi ollut tietyllä tavalla poliittinen itsemurha, koska tätä asiaahan täällä on jauhettu koko ajan, ettei tarvitsisi ottaa lisää lainaa, että talous saataisiin kuntoon ja sillä tavalla. Näin se on. Mitä tulee taloudelliseen tilanteeseen, niin korkojen merkittävä laskukaan ei auta enää meitä tässä vaiheessa. Se on aivan varma asia.

Ed. Rengon esittämä velkasaneeraus, velkojen armahduslaki, jos se voitaisiin toteuttaa, mitä pidän lähinnä mahdottomana, olisi saman tyyppinen kuin aikanaan puhuttu Venäjän malli, niin kuin olen sanonut, samalla tavalla vaikuttava. Rouva puhemies! Meitä ei auta mikään muu Suomessa kuin Venäjän malli. Se on huomattavasti meillä lievempi, koska, taas sanon kerran, Venäjällä on inflaatio 1 000 prosenttia ja tiskit ja varastot tyhjinä. Meillä inflaatio on alle 3 prosenttia ja kaikki paikat tavaraa täynnä ja tuotantolaitokset odottavat, joko kutsutaan matit ja maijat töihin ja aletaan tuottaa. Se on ainoa, mistä lähteä liikkeelle: sisämarkkinoilta ja rahan lisäämistä.

Ed. S e i v ä s t ö : Arvoisa puhemies! Ilmeisesti hyvin monella taholla nyt jo tunnustetaan taloutemme kriisin syvyys, kun eri puolueitten taholta jo niin useasti tässä salissa puhutaan rukoilemisesta ei ainoastaan päivällä vaan myös illalla. Tätä tietenkin näin meidän ryhmämme kannalta tervehdin hyvin tyydytyksellä, että riippuvaisuus Kaikkivaltiaasta alkaa taas tulla tietoisuuteen.

Mutta olisin toivonut, että ed. Ala-Nissilä olisi täsmentänyt puheenvuoroaan, kun hän viittasi entisen valtiovarainministeri Louekosken budjettiin ja siihen, että hälytysvalojen olisi pitänyt vilkkua jo muutama vuosi sitten valtiontalouden ja kansantalouden kohdalla. Tarkoittiko ed. Ala-Nissilä sitä, että Suomessa pitäisi palata elintasossa noin 4—5 vuotta taaksepäin ja tällaisella elintason laskulla me selviäisimme tästä kriisistä tämän vuosikymmenen tai muutaman vuoden sisällä?

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa puhemies! Ed. Seivästö käytti varsin asiallisen puheenvuoron ja teki asiallisen kysymyksenkin. Julkisessa taloudessahan ei suoraan tietenkään ole kysymys elämisen tasosta, vaan siitä, miten valtio menojaan eri kohteisiin voi käyttää ja käyttää. Silloisen valtiovarainministerin Louekosken budjettihan oli alkujaan suunniteltu 4 miljardia ylijäämäiseksi. Se osoittautui sitten olevan 30 miljardia, vai kuinka paljon, alijäämäinen, mutta nämä rakenteelliset ongelmat olivat budjetin sisällä jo tätä aikaisemminkin. Mutta todellakin on näin, että meidän elintasossamme on tällä hetkellä ilmaa. Minä uskon, että jos meillä löytyy malttia nyt työmarkkinoilla ja muualla, niin me juuri voimme selvitä sillä tavalla, että oikeudenmukaisesti elintasomme laskeutuu sinne 80-luvun loppupuolen alkuvuosiin. Siitä me sitten kyllä selviämme.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tämä on turhaa jankkausta, mutta minun piti jo ed. Seivästön jälkeen oikeastaan pyytää tämä puheenvuoro.

Elintason lasku vuoden 85 tasolle ei auta meitä yhtään, koska velat jäävät meille vuoden 92 tasolle. Me emme vuoden 85 elintasolla pysty suoriutumaan vuoden 92 velkautuneisuudesta yksityisten ja yritysten kohdalla. Silloin täytyy antaa velkoja anteeksi. Näin se on. Meidän

täytyy saada jostakin lisää tuloja, jotta me pystymme maksamaan velkamme, sekä yksityiset ihmiset että tietyllä tavalla valtio.

Se, että me pyrimme lisäämään tuloja pelkästään viennin avulla, ei auta, koska yksi pyörä ei vedä autoa ojasta. Se on ihan selvä. Myös ne kolme muuta pyörää, jotka edustavat tässä kotimarkkinateollisuutta ja kotimaan tuotantoa ja kysyntää, täytyy saada jollakin tavalla raapimaan, taikka ollaan pysyvästi ojan pohjalla. Siitä on kysymys.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta asuntoolojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1992

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 190
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

3) Hallituksen esitys n:o 134 lainsäädännöksi Valtion ravitsemiskeskuksen muuttamisesta valtionyhtiöksi

sivistysvaliokuntaan:

4) Hallituksen esitys n:o 176 laeiksi Steinerkoulusta annetun lain ja steinerpedagogisista erityiskouluista annetun lain muuttamisesta

---

5) Hallituksen esitys n:o 180 rikoslain täydentämisestä huumausainerikoksia koskevilla säännöksillä

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Oikeusministeri Pokka: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan käsittelyyn viime perjantaina annettiin tämä uusi huumausainelainsäädäntö ja asian esittelyksi, kun lakiehdotus lähtee täältä nyt valiokuntaan, muutama sana.

Asia perustuu oikeusministeriön valmistelemaan rikoslain kokonaisuudistukseen. Viime joulukuussa työryhmä jätti mietintönsä, ja siinä päädyttiin esittämään uutta huumausainelainsäädäntöä. Asiassa on hyvin vahvasti kansainväliset taustat. Asia liittyy nimittäin meillä nyt eduskunnassa käsiteltävänä olevaan Eta-sopimukseen. Suomi on nimittäin mukana kansainvälisessä Euroopan neuvoston hyväksymässä yleissopimuksessa, jossa esitetään eräitä uusia keinoja kansainvälisen huumausainerikollisuuden torjumiseksi. Tämän myötä myös Suomessa tulee eräitä uusia tiukkoja säännöksiä huumausainerikoksiin. Lähinnä ehkä kannattaa mainita rahanpesu, joka meillä tähän asti Suomessa ei ole ollut kriminalisoitua. Tämän uudistusesityksen myötä näin tulee tapahtumaan.

Eniten julkisuudessa on keskusteltu siitä, tulisiko huumausaineiden käytön olla Suomessa edelleenkin rangaistavaa, niin kuin tällä hetkellä voimassa olevan lakimme mukaan on. Tämä työryhmä, joka joulukuussa toi mietintönsä oikeusministeriölle, esitti, että meillä olisi otettu käyttöön huumausainerikkomus ja ns. lievä huumausainerikos ja käytännössä olisi lähdetty siitä, että olisi otettu voimassa olevaan lainsäädäntöön eräitä lievennyksiä, jotka olisivat nimenomaan koskeneet käyttäjiä. Tämä hallituksen esitys ei kuitenkaan lievennyksiä sisällä, vaan lähtee nykyiseltä pohjalta eli edelleenkin myös huumausaineen käytöstä voisi rangaistuksena tulla sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Ehkä muutama sana perusteluksi, miksi mihinkään huumausainerikosten lievennyksiin ei lähdetty. Huumausainelainsäädäntöhän on käyntikortti meistä suomalaisista maailmalle.

Huumausaineongelmat ovat meillä toistaiseksi pysyneet hallinnassa, mutta ei voida myöskään tuudittautua siihen, että me suomalaiset olisimme jatkuvasti jollakin tavalla paremmassa asemassa suhteessa kansainväliseen rikollisuuteen. Euroopan rajojen avautuminen, joka on tietysti myönteinen asia, ei ole kaikissa suhteissa aina niin myönteinen. Nimittäin kun rajat avautuvat, niin myös rikolliset pääsevät liikkumaan nykyistä paremmin maasta toiseen. Tämä tietää sitä, että myös kansainvälistä rikollisuutta, niin kuin huumausainerikollisuutta, on pystyttävä torjumaan entistä tehokkaammin. Tässä suhteessa käsiteltävänä oleva huumausainelainsäädäntö on tärkeä asia. Hallitus katsoi, että lain säännöksiä ei ole syytä lieventää miltään osin, ja sen sijaan, niin kuin edellä kerroin, laki sisältää eräitä tiukennuksia, jotka johtuvat tekemistämme kansainvälisistä sopimuksista.

Haluan myös tuoda esille sen, että meillähän tällä hetkellä voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät syyttämättä ja tuomitsematta jättämiset. Silloin kun on keskusteltu siitä, mitä huumausaineiden käytöstä mahdollisesti seuraa, niin syyttämättä ja tuomitsematta jättäminen olisi mahdollista, niin kuin nykyäänkin on, kun huumausainetta on käytetty olosuhteissa, joissa teko ei ole ollut omiaan heikentämään yleistä lainkuuliaisuutta ja varsinkin silloin, kun tekijä on halunnut itse hakeutua hoitoon.

Olemme hyvin paljon tämän lain valmistelun yhteydessä keskustelleet sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa siitä, minkä vuoksi hoitoonohjaus, joka meillä on ollut lakisääteisesti mahdollista huumausaineiden käyttäjien osalta, on niin huonosti ollut käytössä. Olemme kuulleet, että meillä Suomessa näyttää olevan vahvempi perinne vielä päihdehuollossa ja sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarat ovat aika paljon menneet päihdehuollon hoitamiseen ja on tarvetta huumausaineiden käyttäjien hoitoonohjauksen tehostamiseen, erityisesti nuorten. Tulemme jatkamaan keskusteluja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa siitä, miten yhteistyötä tältä osin voidaan tiivistää.

Tämä uusi lainsäädäntö on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta niin kuin muutkin Eta-lait. Voin tässä kertoa, että sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan uutta huumausainelakia, joka tulisi voimaan samanaikaisesti ja joka koskee tätä toista puolta.

Halusin nämä seikat tuoda jo tässä vaiheessa tietoon, minkä vuoksi on valmistelussa päädytty tähän linjaan, että huumausainerikoksien kohtelu lain säännösten mukaan pysyy tiukkana niin kuin se on tähänkin asti ollut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys n:o 184 asioiden ratkaisemista valtioneuvostossa koskevan lainsäädännön muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys n:o 185 maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! En halua loukata asianajajia, heissä on joitakin hyviäkin, mutta asianajajakunta on tietynlainen yhteiskunnan syöpä, joka erilaisissa tilaisuuksissa kuppaa kaikki varat, mitä ikinä saavat, niin konkurssipesistä kuin muualtakin. Myös maksuttomasta oikeudenkäynnistä annettu lainsäädäntö on eräs heidän suuria tulolähteitään.

Minä en ole tätä lakiesitystä lukenut pykäläkohtaisesti, katsonut etusivua, mutta jos se on hyvin tehty, se sanoo jo hyvin paljon. Toivon, että tässä lainsäädännössä on aloitus ainakin sille, että maksutonta oikeudenkäyntiä koskevat säännökset asettavat jonkinlaisen sulun asianajajien rahastamiselle oikeudenkäynneissä. Summat, joita heille maksetaan, ovat suorastaan suunnattomia. Aivan normaalin asian voisi hyvin ajaa ja olisi aivan riittävä niille rosvoille joku helsinkiläinen asioitsija Häkälä, joka on sellaisenaan ihan hyvä asioitsija varmasti, mutta hän ei ole lainoppinut. He saavat määrätä kenen tahansa huippujuristin ajamaan asiaansa. Nämä sitten vetkuttelevat oikeudenkäyntiä, keräävät joskus satojentuhansien potin itselleen.

Toivon, että tässä lainsäädännössä ja tämän perusteella nyt lähdetään rajoittamaan sitä, ettei mennä mahdottomuuksiin ja kohtuuttomuuksiin. Rikollisilla täytyy tietysti olla oikeussuoja,

mutta ei se kaikissa asioissa edellytä maan huippujuristeja ja sitä, että he rahastavat suunnattomasti yhteiskunnan varoja näillä asioilla. En tiedä, auttaako tämä lainsäädäntö mitään, tuskinpa vain, mutta sen suuntaisia viitteitä kansilehdeltä hiukan on näkyvissä.

Oikeusministeri P o k k a : Arvoisa puhemies! Koska ed. Aittoniemi ei ole lukenut lakiesitystä, voin lyhyesti kertoa, että kun meillä tällä hetkellä maksuttomaan oikeudenkäyntiin on varattu aikamoinen rahasumma, noin 90 miljoonaa markkaa, niin sitä leikataan nyt 20 miljoonalla kerralla tämän lakiesityksen myötä. Se merkitsee sitä, että oikeusturvavakuutus tulee pääsäännöksi, eli jos henkilöllä sellainen on, niin kuin 3 miljoonalla suomalaisista on, sitä tulee käyttää.

Maksuttomaan oikeudenkäyntiin tulee taksataulukko, joten siinä tällainen yleinen rahastus, johon ed. Aittoniemi viittasi, tulee aika tavalla rajoitetuksi.

Maksutonta oikeudenkäyntiä ei ilman muuta myönnetä enää valitusasteisiin, vaan ainoastaan siihen asteeseen, missä asia on käsiteltävänä.

Myös ensisijaisesti täytyy käyttää oman alueen asianajajaa eikä tilata esimerkiksi pääkaupunkiseudulta jotain kalliimpaa juristia.

Meillä on kyllä sellainen käsitys, että tämä aika lailla laittaa kuriin maksuttoman oikeudenkäynnin menojen paisumisen.

Mitä tulee konkurssipesiin, nythän kilpailulain mukaan on tullut kielletyksi Asianajajaliiton taksataulukot. Sieltä ei voida rahastaa niin kuin tähän asti on tehty vähän sormituntumalla, että tämän verran kustannuksia aiheutuu. Nyt täytyy huomauttaa, että konkurssipesän hoitajilla on velvollisuus ja lainmukainen valta hyväksyä konkurssipesän hoitajien pesähoitolaskut, ja siellä nyt ei pitäisi mennä hyväksymään mitä tahansa laskuja, mitä ilmoitetaan, vaan pitää katsoa, vastaavatko ne tehtyä työtä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys n:o 186 laiksi rahalain 2 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Kun tämä lakiesitys on täällä esittelyssä, minusta olisi kohtuullista, että se esiteltäisiin eduskunnalle. Mutta täällä ei näy olevan sellaisia ministereitä, jotka olisivat valmistelleet tätä ja voisivat sen siltä pohjalta esitellä.

Ehdotan, että asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi perjantaina pidettävään täysistuntoon sillä toivomuksella, että se todella myöskin eduskunnalle sitten esiteltäisiin.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia ilmaisemaan käsityksensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Seppänen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Seppäsen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys n:o 187 laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys n:o 189 laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Tämän asian osalta itse asiassa pitää paikkansa myös sama perustelu, jonka ed. Seppänen äsken esitti 8) asian kohdalla. Nyt esillä oleva asia kuitenkin poikkeaa ainakin siinä mielessä aikaisemmasta, että käsitykseni mukaan tämä hallituksen esitys on veronmaksajien ja yhteiskunnan kannalta katsoen erittäin välttämätön ja tarpeellinen. En siis siinä mielessä tarvitse valistusta, toivon tämän nopeaa käsittelyä. Samalla haluan todeta kaksi seikkaa.

Ensinnäkin mielestäni valiokunnan, jolle tämä asia nyt menee, joko tämän asian käsittelyn yhteydessä tai myöhemmin tulisi tarkoin selvittää, olisiko maassamme sittenkin varminta siirtyä sellaiseen järjestelmään, että pankkien tukemisen sijasta ryhdyttäisiin tukemaan esimerkiksi niitä asuntovelkaisia, joita uhkaavat pankkien toimet siinä tapauksessa, että pankkien toiminta vaikeutuu.

Toinen näkökohta, jonka toivon jatkokeskustelussa tulevan huomioon otetuksi, on se, pitäisikö maassamme todella siirtää varsinkin liikepankit, mutta ehkä myös säästöpankkiverkostoa yhteiskunnan haltuun, niin kuin on SKOPin osalta tapahtunut. Näyttää vähän siltä, että pankkikriisit ja niiden seuraukset alkavat työntyä niin paljon yhteiskunnan ja veronmaksajien harteille, että olisi viisainta suorittaa sellainen hallinnollinen järjestely, johon edellä viittasin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys n:o 192 laiksi poronhoitolain 4 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Muutama sana tämän hallituksen esityksen johdosta. Sehän liittyy Eta-sopimukseen ja on ns. Eta-lakeja. Tämä on monessa mielessä hyvin mielenkiintoinen hallituksen esitys, koskee siis poronhoitolain 4 §:n muuttamista.

Eduskuntahan käsitteli poronhoitolakia kahden peräkkäisen eduskunnan toimesta. Vuonna 1987 työnsä päättänyt eduskunta ei saanut poronhoitolakia säädetyksi siinä olleiden säätövaikeuksien takia. Edellinen eduskunta sai tämän asian käsitellyksi, ja meillä on nyt siis uusi poronhoitolaki sovellettavana käytäntöön.

Voimassa olevan lain 4 §:ssä sanotaan selvästi, että poroja saavat omistaa vain poronhoitoalueella asuvat Suomen kansalaiset ja paliskunnat. Meilläkin siis haluttiin aika tavalla selvästi rajoittaa porojen omistusoikeutta ja poronhoitoa paikallisille asukkaille. Ruotsista ja Norjasta poiketen meillä poronomistajina voivat olla myöskin ns. lantalaiset, siis muutkin kuin saamelaiset. Sen sijaan Ruotsissa ja Norjassa porojen omistaminen on perustuslailla ohjattu saamelaisten yksinoikeudeksi.

Arvoisa puhemies! Nyt hyvin mielenkiintoista onkin se, merkitseekö Eta-sopimus Ruotsin ja Norjan osalta sitä, että siellä saamelaisille turvattu yksinoikeus poronhoitoon kumotaan, toisin sanoen Eta-sopimuksen edellyttämä kansalaisuuteen perustuva syrjinnän kieltäminen johtaa siellä perustuslain muutokseen.

Arvoisa puhemies! Minä olisin odottanut, että tässä nimenomaisessa tapauksessa hallituksen esityksen perusteluissa olisi pohdiskeltu tätä ongelmatiikkaa. Ovathan taustalla historialliset juuret, saamelaiset, joita asuu Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa Pohjoismaista, ja meillä on hiukan erilainen historiallinen tausta, jossa kaikkein drastisinta muutosta Eta-sopimus merkitsee siis Norjan ja Ruotsin osalta. Olisin todella odottanut, että tätä asiaa olisi pohdiskeltu.

Nyt kun tämä hallituksen esitys lähtee maa- ja metsätalousvaliokunnalle valmistelevasti käsiteltäväksi, minä toivon hartaasti, että valiokunnalla on valmius selvittää myöskin se, mitä tapahtuu Ruotsissa ja Norjassa. Nimittäin minulle on tullut semmoinen pirullinen ajatus mieleen, että meillä ulkoasiainministeriö on lähtenyt Eta-lainsäädäntöpuuhelossa semmoiselta äärimmäisen perusteelliselta pohjalta, että kaivellaan kaikki lainsäädäntö ja viilataan se viimeiseen saakka Eta-normiston mukaiseksi (Ed. Laine: Vähän pitemmällekin!) — ja vielä vähän pitemmällekin, että sielläkin, missä ei missään nimessä olisi tarpeellista tämän laatuisiin hommiin ryhtyä, varmuudella ryhdytään. — Tästä saatiin vahvistus maa- ja metsätalous-

valiokunnassa. Kun eräältä ulkoasiainministeriön virkahenkilöltä kysyttiin, saattaapiko tämä asia olla tällä tavalla, niin hän ilmoitti valiokunnalle, että kyllä se niin on, meillä ministeriössä on päätetty, että viimeiseen pisteeseen saakka noudatetaan Eta-normistoa ja viilataan koko lainsäädäntö sen mukaiseksi niin, että pienintäkään rikettä ei ole.

Tämä tulee tietysti persoonalliseen valoon siinä katsannossa, kun tiedämme, kuinka paljon tai toisaalta kuinka vähän esimerkiksi Belgia ja Italia ovat ottaneet omaan lainsäädäntöönsä EY:n lainsäädäntöä. Ne ovat kuitenkin valtioina EY:n täysjäseniä tällä hetkellä. Joten tässä suhteessa hyvin vaatimattomalta näyttävä hallituksen esitys sisältää hyvin monta merkittävää ulottuvuutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

12) Hallituksen esitys n:o 193 laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 5 ja 27 §:n, maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain sekä meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain 1 ja 28 §:n muuttamisesta

13) Hallituksen esitys n:o 194 laiksi maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

valtiovarainvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto:

14) Hallituksen esitys n:o 195 laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

15) Hallituksen esitys n:o 196 laeiksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain sekä eläinlääkintähuoltolain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto:

16) Hallituksen esitys n:o 197 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

talousvaliokuntaan:

17) Hallituksen esitys n:o 198 laiksi Kera Oy - nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

---

18) Hallituksen esitys n:o 199 laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Mikäli ymmärrän oikein, tässä on kysymys kuuluisasta Lex Louvosta, jossa jälleen esiintyy pientä toimeenpanon vaikeutta eli hammashuollon toimeenpano siirretään taas melkoinen aika eteenpäin. Olisin odottanut, että ed. Louvo olisi ollut nyt eduskunnassa jo lain esittelyvaiheessa kertomassa, kuinka ihmeessä tällä tavalla voi käydä. Onhan hän eduskunnassa varsin moneen eri otteeseen käyttänyt puheenvuoroja, joissa hän on iloinnut suuresti tästä merkittävästä edistyksellisestä lainsäädännöstä ja siitä, että se nyt saadaan hänen toimeenpiteensä ansiosta vihdoinkin säädettyä, ja nyt on jälleen käymässä tällä tavalla. Toisaalta itse kyllä ymmärrän ne syyt, miksi tällä tavalla käy, mutta silloin kun on nimiinsä jonkin lainsäädäntötyön ottanut, niin tietysti odottaisi, että on kaikissa tilanteissa sitä puolustamassa.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ei ole kovinkaan suuri ihme, että täällä ei ole yleensäkään paljon kansanedustajia paikalla tässä keskustelussa, mutta ei hallituspuolueiden edustajiakaan nyt puolustelemassa tätä siirtoa, jota ollaan aikuisten järjestelmällisen hammashuollon osalta tekemässä. On murheellista lainsäädäntötyötä

kansanedustajien kannalta se, että ensin laki lykättiin tämän vuoden heinäkuulta ensi vuoden alkuun ja nyt tämä hallituksen esitys lykkää sitä vuoden 1994 alkuun ja budjettipäällikkö Sailaksen paperi viimeistään kertoo, mitä tälle laille on tapahtumassa kaiken kaikkiaan. Tämä lakihan aiotaan romuttaa kokonaisuudessaan.

Kyllä minä katson, että on eduskunnan arvovallan kannalta hyvin arveluttavaa, että hallitus tuo tänne taas lykkäysesityksen, joka on lykkäyksen lykkäys, ja lopulta lakia ei koskaan tulla toteuttamaan. Minusta tämä on hyvin arveluttavaa. Kun valtiovarainministeri Viinanenkin on täällä paikalla, niin toivoisi, että ministerit nyt miettisivät, ennen kuin lykkäyksiä tehdään vuodella, että jos niitä ei aiota toteuttaa, niin sanottaisiin heti suoraan jo alun perin, että lakia ei ole tarkoitus saattaakaan koskaan voimaan.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Mikäli se minusta olisi kiinni, sitä ei olisi koskaan yritettykään toteuttaa tai ruveta lykkäilemään vaan oli kumottu hanke heti alkuunsa, mutta jäin siinä vähemmistöön.

Hämmästelen vain sitä, että äsken puhuttiin siitä ponnesta, joka on lainanottovaltuuksiin lisätty eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa yksimielisesti, joka tähtäsi lisäsäästöihin. Tässä on eräs osa siitä. Tämän tyyppisiä ne tulevat olemaan. Tämä on pehmeä, vielä saamaton etuisuus, joka kumotaan, mutta ne seuraavat säästöt, joita tullaan tarvitsemaan, ovat paljon kovempia. Toivon, että se yhteisymmärrys säilyy.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinaselle, kun hän sanoi, että tässä on kyseessä hyvin pehmeä heikennys, muistutan mieleen, että tämä oli se ainoa kompensaatio, joka luvattiin kansalaisille silloin, kun sairauskulujen verovähennysoikeus poistettiin. Nyt sitäkään ainoaa kompensaatiota, mitä luvattiin, ei toteuteta.

Olkoon sitten niin, että valtiovarainministeri esittää omat näkemyksensä säästötarpeista, mutta kyllä kansalaisten kannalta on täysin arveluttavaa, jos ajatellaan, että ihmisille luvataan jotakin ja sitten ei kuitenkaan aiota toteuttaa. Lainsäädäntötyön keskeisempiä ongelmia on se, että me voimme tietysti hallituksen ja opposition kesken jatkuvasti kiistellä siitä, mikä on talouspolitiikan linja ja mistä säästöt otetaan, mutta jos jotakin luvataan, niin se pitäisi sentään edes pitää.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Niinhän sen tietysti pitäisi pitää, mutta kukaan ei ole tiennyt, että taloudellinen tilanteemme tulee sellaiseksi kuin se on tullut. Kuitenkin katsottiin yhdessä vaiheessa, silloin kun vielä kuviteltiin, että näin syvälle ei mennä, että karsitaan ensiksi sellaiset etuudet pois, joita kansalaisilla ei ole vielä edes ollut tähän mennessä. Se on kaikkein pehmein tapa lähteä karsimaan. Tämän jälkeen ollaan tilanteessa, jossa suhteellisen pehmeästi on budjetissa karsittu jo voimassa olevia etuuksia, ja seuraavaksi tullaan karsimaan todella kovan luokan etuuksia. Ei ole sellaista saavutettua etuutta, jota ei pystytä maksamaan, jota ei pystytä taloudellisesti ylläpitämään. Tällaisia ratkaisuja tullaan tekemään varmasti jatkossakin. En pysty sanomaan, kuinka suuria, muuta kuin sen, että ne ovat todella suuria.

Tämä tosiasia on pakko tunnustaa, ei ole saavutettuja etuja olemassa. On ne sitten luvattu kansalaisille tai ei, on ne annettu tai ei, niitä ei pystytä tässä laajuudessa ylläpitämään.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käytin edellisen puheenvuoroni, sen loppuosassa totesin, että varsin hyvin ymmärrän sen, miksi tällainen esitys nyt on annettu. Eli tässä suhteessa olen arvoisan ministerin kanssa ihan samaa mieltä, että tämä on ehkä se kaikkein helpoin pää lähteä liikkeelle. Tässä suhteessa meillä ei näkemysristiriitaa ole, ja tämä keskustelumme ei mitätöi sitä keskustelua, joka käytiin hetki sitten.

Kiinnitinkin, arvoisa puhemies, huomiota siihen, että eräillä kansanedustajilla on ollut intohimoinen tarve ottaa nimiinsä joitakin lainsäädäntöhankkeita ja järjestää niiden avulla ennenaikaisia jälleenjakelujuhlia. Sitä minä pidän varsin arveluttavana, jos ei ole kanttia puolustaa eikä ajaa niitä hankkeita päätökseen. Ainakin pitäisi olla täällä paikalla selittelemässä, puolustamassa ja kertomassa, miksi näin on kuitenkin käymässä. Eli arvostelin tapaa, millä politiikkaa tehdään.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinaselle sanoisin vain, kun hän toistuvasti tuo eduskunnassa esille, että ns. saavutettuja etuja ei ole olemassakaan eli kaikki joudutaan arvioimaan uudelleen, että on yksi saavutettu etu — se on edellisen hallituksen, sinipunan, aikoinaan hyvätuloisille antama veroale eli marginaaliverokevennys — joka on

voimassa. Se on sellainen saavutettu etu näköjään, johon tämä hallitus ei halua puuttua.

Kun puhutaan ei ainoastaan tästä laista vaan ja ennen kaikkea kun puhutaan niistä muista sosiaaliturvaan tehtävistä heikennyksistä, jotka kohdistuvat pienituloisiin, toivoisin, että ministeri Viinanen muistaa myös sen saavutetun edun, josta nyt mielestäni tämän taloudellisen tilanteen aikana olisi syytä luopua eli perua ne verohelpotukset, mitkä hyvätuloisille aikoinaan annettiin. Itse kuulun siihen joukkoon, joka mielestäni voisi selvästi maksaa korkeampaa marginaaliveroastetta, jotta sosiaaliturvaa ei tarvitsisi leikata.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Ylimmässä marginaaliveron tuloluokassa yksi marginaaliveroprosentti merkitsee 80—90 miljoonaa markkaa. Siitä voi laskea. Saman verran se suunnilleen merkitsee tai vähän enemmän yhtä alemmassa tuloluokassa, eli mittakaava on todellakin vaatimaton.

Mutta minä muistan hyvin tarkkaan, kun viime vuonna syksyllä budjettia käsiteltiin ja nimiini pistettiin raippavero. Oli nimitetty tällainen piiskavero, joka progressiivisena kohdistui vielä nimenomaan suurituloisiin. Sitä on vaadittu pois tässä salissa moneen moneen kertaan monelta monelta taholta, niin edustajien kuin etujärjestöjenkin taholta. Nyt sitä on oltu pikkuisen poistamassa myös eduskunnan vaatimuksesta ja etujärjestöjen toivomuksesta. En tiedä, mihinpäin tässä nyt pitäisi mennä, kun yhtenä päivänä ollaan yhtä mieltä ja toisena toista mieltä.

Kyllä verotuksen taso tässä maassa on nyt sitä suuruusluokkaa, olkoon pieni- tai suurituloinen, että siinä ei ole varaa liikkua mihinkään merkittäviin kiristyksiin siitä syystä, että kyllä meidän pitää työhalut ihmisillä säilyttää. Eihän tällainen verotaso todellakaan innosta yksityistä, tavallista ihmistä työntekoon.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Käytin tästä hammashuoltouudistuksesta parikin laajempaa puheenvuoroa silloin, kun oli esillä lain siirtäminen ensi vuoden alusta alkaen toteutettavaksi. En sen vuoksi nyt lähde mihinkään pidempään puheenvuoroon. Halun kuitenkin ilmaista, että olen samaa mieltä kuin ed. Pulliainen siinä ihmettelyssä, ettei ed. Louvo ole puolustamassa hammashuoltouudistusta. Syyt ovat jossakin, ja niitä en tiedä.

Kun nyt valtiovarainministeri sanoo, että tämä on välttämätön niiden säästöjen vuoksi, niin, herra valtiovarainministeri, eikö voitaisi säästää huomattavasti enemmän esimerkiksi luopumalla Horneteista ensi vuoden budjetissa, niiden rahoittamisesta ja puolustusvälinehankinnoista? Olen ehdottanut 1 140 miljoonaa vähennettäväksi. Sehän merkitsisi paljon enemmän säästöä kuin tämä asia. Te, herra valtiovarainministeri, nyt näytätte ajavan eduskunnassa sellaista lakia, joka antaa yrityksille satoja miljoonia ja osinkotulojen saajille suuria verohelpotuksia, mutta te ette te anna pienituloisille mitään verohelpotuksia. Sen vuoksi tässä suosittelen toisenlaisia vaihtoehtoja, joilla voitaisiin säästää paljon enemmän ja tukea valtiontaloutta paljon paremmin kuin nyt esitetyllä tavalla.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Mitä Horneteihin ja hampaisiin tulee, niillä on hyvin vähän yhteyttä toisiinsa. Mutta totean, että tällä uudistuksella budjettialijäämää, kun luovuttiin hammashuollosta, saatiin supistettua yhteensä muistaakseni 540 miljoonaa. Budjetissa on Horneteihin varattu ensi vuonna muistaakseni 150 miljoonaa markkaa. Saattaa muistini jollakin kymmenellä miljoonalla pettää, mutta suuruusluokka on tämä.

On aivan eri asia sitten, minkä näköinen arvomaailma meillä ed. Laineen kanssa on siinä, tarvitseeko tämä maa puolustuskykyiset puolustusvoimat vai ei. Minun arvomaailmassani tarvitsee, koska se tulee parhaalla mahdollisella tavalla myös tätä yhteiskuntaa puolustamaan, myös sen vähäosaisten sosiaaliturvaa jne. Jos meidän ulkoinen turvallisuutemme ei ole ajan tasalla sellaisessa maailmassa kuin elämme, ei ole milloinkaan takeita, että me pystymme tätä hyvinvointia edes kohtuullisella tasolla ylläpitämään. Tämä on tietysti arvostuskysymys. Minulle ainakin nämä arvot on tärkeimpiä.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron oikeastaan ed. Outi Ojalan puheenvuoron johdosta. Kun ed. Ojala moitti hallitusta, ettei hallitus ole paikan päällä, niin kyllä hallituksella on hieman yliote tässä salissa tällä hetkellä, ei ole oppositiokaan paikalla kovin hyvin. Tämä on tietenkin erittäin valitettava asia.

Viime syksynä uskoimme tietenkin, että saattaa olla mahdollista viedä läpi tämä sairausvakuutuslain uudistus niin, että kaikki kansalaiset pääsevät sen piiriin. Tahto oli hyvä, mutta tietenkin, jos taloudellinen tilanne muuttuu sellaiseksi kuin se on muuttunut, pitää löytää rohke-

utta lykätä hyvätkin esitykset kauas tulevaisuuteen.

Lisäksi toteaisin, että alle 30-vuotiaat tänä päivänä saavat korvauksen sairausvakuutuslain piiristä. Veteraanit ovat sen piirissä. Nämä hyvätuloiset keski-ikäiset, 30—65-vuotiaat, eivät saa korvausta. Mutta olen kyllä ymmärtänyt, että hammassairauksia tulee loppujen lopuksi hyvin vähän juuri tälle ikäluokalle.

Aivan niin kuin valtiovarainministeri totesi, ei tässä kovin suurista summista ole kyse. Nyt tietenkin ed. Laine on sitä mieltä, että kun on niin pienestä summasta kyse, niin pitäisi toteuttaa. Mutta kun kaikessa pitää säästää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13. Kyselytunti on ensi torstaina kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 16.52.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio